UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

NR. 4, 4. KVARTAL 2005

UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

ISSN 0905-7412

Abonnement - kursussekretariat og information:

Udvikling
Sekretariatet
Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens
Telefon 64 71 59 93
Fax 64 71 59 92
E-mail: udvikling@nypost.dk
Abonnement 2005 - fire tidsskrifter
Pris: 415,- kr. inkl. moms

Redaktion:

Udvikling,
Falkensteenvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse
Redaktør Hans Christian Hansen
Hjemmeside: www.udvikl.dk

Layout og korrektur:

Hans Christian Hansen.

Redaktionsmedlemmer:

Hans Christian Hansen (ansvarshavende)
Lisbeth Bruus-Jensen
Henning Jahn
Michael Henriksen
Ib Poulsen

Oplag:

1.200

Udgiver:

UDVIKLING i samarbejde
med Forstandergruppen.
Forretningsfører Henning Jahn
Haldager Mark Vej 22
4250 Fuglebjerg

Sats og tryk:

Jannerup offset a/s, Slagelse.

NORDISK MILJØMÆRKNING 541 340 TRYKSAG

Forsidebillede:

Tove Hansen fra Projektværkstedet i Slagelse laver papir på Brandts Klædefabrik i Odense

Tidsskriftet Udvikling udkommer fire gange årligt med artikler om arbejdet for udviklingshæmmede.

Udvikling blev startet i 1990 som et forsøg på at få lidt mere gang i erfaringsudvekslingen om det praktiske pædagogiske arbejde for udviklingshæmmede og interessen viste sig så stor at der var basis for at fortsætte tidsskriftet.

Artikler fra dig modtages med glæde og gerne med masser af illustrationer. Artikler bedes sendt til redaktionen i en papirudgave og på diskette. Teksten skal være Word og indskrevet i ensartet skrifttype og størrelse, for det letter arbejdet, når vi skal lave layout.

Fotos, der fremsendes sammen med artikler, skal være originalbilleder på fotopapir, og illustrationer bedes ligeledes leveret i originaludgave.

Send straks din artikel til:

Udvikling
Falkensteenvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse

Besøg også vores hjemmeside
www.udvikl.dk

UDVIKLING er dit blad,
så send dit indlæg.

Indhold

Hvor gik særforsorgen hen, da den gik ud? s. 4
Af Eva Kjer Hansen

"Mødet" mellem pædagog og beboer? s. 8
Af Torsten Thorstensen

Mad til forhandling s. 13
Af Marie Louise Knigge

Beskyttede værksteder nu og i fremtiden s. 15
Af Lilian Weiss, Jytte Simonsen, Preben Nielsen, Jan Ottesen, Peter Jørgensen, og Peter Westergaard Sørensen

Projektværkstedet s. 18
Af Inge Lindegaard Kristensen

I praktik som jobcoach s. 22
Af Vicky Aagesen

Bank-Mikkelsens pris 2005 til Lisbeth Jensen fra ULF s. 24
Af Hans Christian Hansen

EUSE Danmark en realitet s. 25
Af Henning Jahn

Så taget var ved at lette s. 26
Af Henning Jahn

Social IT s. 28
Af Lars Mols

Kastaniely fik en mere fleksibel dagligdag s. 30
Af Per Roholt

Digital forvaltning s. 32
Af Per Roholt

Den uvildige konsulentordning s. 34
Af Alice Brun

Udviklingshæmning og brugerinddragelse s. 35
Af Mogens Seider

Appetitvækkeren s. 37
Af Hans Christian Hansen

Hvor gik særforsorgen hen, da den gik ud?

Af socialminister og minister for ligestilling Eva Kjer Hansen (V).

Socialminister og minister for ligestilling Eva Kjær Hansen: "Det er vigtigt at huske på, at samfundet har brug for de ressourcer som mennesker med handicap har."

Hvad skete der egentlig i 1980? Mange kan sikkert huske firserne. Det var tiden med kartoffelkur, klaphatte og solbriller med spejlglas.

- I USA blev John Lennon skudt
- Der var OL i Moskva.
- Og i Irak var der også i 1980 krig. Den gang var det Saddam Hussein – mod Iran.

I Danmark var der trods alt mere fredeligt. Der var ganske vist kampe på Nørrebro, men det handlede hverken om olie, om EU eller om utilpassede indvandrere: det var byggelegepladsen "Byggeren, der optog sindene".

Men 1980 var også et markant år i den handicappolitiske historie. Det var året, hvor særforsorgen blev lagt ud til amterne, som er det vi markerer i dag.

Udlægningen var en slutsten på en stor administrativ reform, der begyndte i 70érne, men blev ikke bare en administrativ reform. Den blev samtidig starten på en omfattende reform af indholdet i handicappedes rettigheder i den sociale lovgivning.

Bag ønsket om reformen lå en mangeårig debat om handicappedes vilkår.

Forholdene for mennesker med handicap i 1980

Selvom det trods alt kun er 25 år siden, var forholdene og holdningerne til mennesker med handicap væsentlig anderledes end de er i dag.

Lad os skrue tiden tilbage og forestille os, at vi tager på besøg på en af de store centralinstitutioner, Ebberødgård. Institutionen ligger, som alle de andre 12 centralinstitutioner i smukke omgivelser, og vi kan høre træerne suse i skovene eller indånde den friske havduft. Men vi skal langt væk fra byen, hvor der bor andre mennesker. Og de mennesker, vi møder i området er beboere eller personale.

Beboernes samlede behov bliver varetaget inden for institutionens eget lukkede kredsløb. Alt bliver foretaget på institutionen, lige fra ting som; frisør, besøg hos læge og præst. Derfor møder vi heller ikke beboerne udenfor institutionen.

Det var ikke privatliv og hygge, der prægede udviklingshæmmedes liv for 25 år siden. Der var flere hundrede beboere på samme sted, og alle delte værelse med nogle andre. Der var kun plads til en kommode til hver. Afdelingerne var delt i kvindeafdelinger og mandsafdelinger. Og personalets holdning til udviklingshæmmede, var mange steder præget af, at man så på udviklingshæmmede som syge mennesker.

Mange udviklingshæmmede blev fikseret mange timer om dagen. Det var ikke fordi personalet var onde, men det skyldtes traditioner og uvidenhed om, hvad man skulle stille i stedet.

For 25 år tilbage havde vi et system, der ydede omsorg under devisen " ro – renlighed og regelmæssighed". Sigtet var en forsvarlig opbevaring og forsørgelse adskilt fra det øvrige samfund.

Man talte ikke om medbestemmelse og brugerindflydelse. Personalet vidste, hvad der var bedst for den enkelte, og mange steder kunne man ikke forestille sig, at udviklingshæmmede kunne bestemme over deres eget liv.

Selvom man i en del år – forud for 1980 talte meget om normalisering og at handicappede skulle have mulighed for alt leve en så normal tilværelse som muligt, så var det ikke slået igennem ret mange steder.

Udlægningen

Flere år før udlægningen forsøgte man sig med udflytning fra de store institutioner til små institutioner med mulighed for beskæftigelse uden for institutionen på beskyttede værksteder, daghjem og dagcentre.

Men det var først med udlægningen, at der virkelig kom gang i en egentlig decentralisering og udflytning.

Hvordan gik det?
Hvordan er det så gået med selve udlægningen. Jo, der er blevet større opmærksomhed og synlighed på de nye opgaver, som amterne og kommunerne fik. Og der var en stor vilje i amterne og kommunerne til hurtigt at ændre på nogle af forholdene.

En af de store ting der skete var, at amternes holdning til, hvordan udviklingshæmmede skulle bo, blev ændret, og der skete mange steder en udflytning fra de store centralinstitutioner til miniinstitutioner.

Der var også dengang diskussioner om, hvad udflytningen ville betyde i forhold til videnstab, afspecialisering og bæredygtighed. En diskussion, der ligner den vi ser nu i forbindelse med kommunalreformen.

Samtidig med at mennesker med handicap blev synlige i samfundet, ændredes holdningen til disse mennesker. Der kom overskrifter i aviserne, og naboklager, når en institution skulle bygges, eller når udviklingshæmmede skulle flytte ind i et villakvarter. Det er en problemstilling, som stadig er aktuel.

Set i bagklogskabens lys, gik udviklingen, måske lidt for hurtig for nogle udviklingshæmmede. Det var ud fra en normaliseringstanke, at man flyttede udviklingshæmmede ud i små parcelhuse i villakvarterer eller industrikvarterer. Men det gik ikke sådan, som man forventede. Man blev ikke naturligt integreret og nogle blev isoleret og kunne ikke finde sig til rette i de nye omgivelser.

Når man har boet på en centralinstitution hele livet, er ens liv meget beskyttet fra omverdenen, og de kontakter man har, er blandt ligestillede.

Der er igennem årene sat skub i oprettelse af beskyttede værksteder, daghjem og dagcentre, og holdningen er, at mennesker med handicap har samme behov for at have et job eller fritidstilbud som alle andre.

Store ændringer
Der kom meget hurtigt til at ske store ændringer for udviklingshæmmede. Det skyldes, ikke mindst den ændrede holdning og pædagogiske praksis hos medarbejderne. Der kom nye ledelsesformer på institutionerne, som betød at den pædagogiske praksis blev ændret, fra at man betragtede udviklingshæmmede som syge mennesker, begyndte at se på, at det var mennesker som også kunne udvikles menneskeligt og pædagogisk.

Udviklingshæmmede kommer på banen
I 90érne dannede udviklingshæmmede sit eget landsforbund ULF, og udviklingshæmmede kom i stigende grad på banen.

Udviklingshæmmede kom med en række vigtige budskaber til os, for eksempel:

- Vi vil ikke kaldes åndssvage
- Hvem skal bestemme over mig
- Hold op med at sterilisere os

Udviklingen fortsætter
De sidste 25 år har medført store og positive ændringer for mange mennesker med handicap, ikke kun for udviklingshæmmede.

De store institutioner er blevet afskaffet og i 1984 fik kommunerne mulighed for at bygge bofællesskaber.

Ved udlægningen var målet, at hver beboer skulle have sit eget værelse, og herudover dele bad, køkken og andre fællesrum med de øvrige beboere.

Der er gennem årene afsat ganske mange penge til at forbedre boligstandarden. Fra midten af 90érne er ambitionerne på dette felt blevet løftet betragteligt, idet mange boliger bygges efter lov om almene boliger, og mange er flyttet ud i almindelige lejligheder.

I 1994 fik vi en ændring i pensionslovgivningen, som betød at voksne beboere på døgninstitutioner i stedet for lommepenge, får pension, og skal betale for de ydelser, som alle andre må betale – husleje - el og varme, og kan så råde over de resterende penge. Dette var et vigtigt skridt i retning af normalisering og ligebehandling.

Vi kan se, at det har givet mennesker med handicap, nogle af de samme muligheder som andre, i form af indkøb af større personlige ting, ferierejser og andet.

En konsekvens af servicelovens ikrafttrædelse i 1998 blev institutionsbegrebets afskaffelse. Det betød, at der skete en adskillelse mellem boligen og de serviceydelser, der skal tilbydes ud fra et individuelt skøn.

Opmærksomheden på retssikkerheden er blevet skærpet. Der er kommet bedre ankemuligheder og reglerne om værgemål er blevet udbygget, og vi har fået regler om regulering af nødvendig magtanvendelse.

Grænsen mellem ansvarlig støtte og formynderi
Der er efter min mening en hårfin balance mellem ansvarlig støtte og formynderi. Den velmente omsorg kan meget nemt slå over i magtudøvelse.

Det handler om menneskesyn og livskvalitet, men hvad der er livskvalitet for mig, er ikke nødvendigvis livskvalitet for andre. Det afgørende er, tror jeg, om man reelt har medbestemmelse, og har forskellige valg og handlemuligheder.

Søren Kirkegård har sagt noget væsentligt om det, han kalder "hjælpekunsten"

"At man, når det i Sandhed skal lykkes en at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest må passe på at finde ham der, hvor han er, og begynde der. Dette er Hemmeligheden i al hjælpekunst".

Hvilke udfordringer står vi nu overfor?
Ligeværdighed og muligheder for at kunne tilrettelægge sin tilværelse – er nøgleordene i den handicappolitik, som regeringen står for.

Selvom vi er kommet langt, kan vi stadig gøre det bedre. Det er også derfor jeg har sat et arbejde i gang, som jeg håber kan medvirke til at gøre det nemmere at leve med et handicap.

Som første skridt har jeg udsendt et debatoplæg og åbnet et debatforum, hvor alle de næste uger kan byde ind med konkrete forslag og ideer til, hvordan vi sammen kan gøre det bedre, og hvordan de gode erfaringer - som der heldigvis er mange af – kan bredes ud til hele landet og tænkes ind i det kommende arbejde med at få kommunalreformen ført ud i livet.

Når vi om nogle uger kan sammenfatte debatten tror jeg, at vi har fået et godt udgangspunkt for, hvor vi kan sætte ind.

Som jeg hidtil har opfattet debatten vil der for eksempel være stor interesse for et arbejde, der sikrer bedre koordination og sammenhæng i sagsbehandlingen, så det er systemet der selv er med til at finde frem til den rigtige hjælp, frem for at det er den handicappede der skal løbe fra Herodes til Pilatus.

Det er vigtigt at huske på, at samfundet har brug for de ressourcer som mennesker med handicap har.

Selvom vi i dag har mere fokus på brugerindflydelse og på den enkeltes muligheder for at styre og tilrettelægge sit eget liv, gennem f.eks. ledsageordningen, hjælpeordningen og muligheden for frit valg mellem flere leverandører, er der stadig ting vi skal have fokus på.

Vi må ikke glemme, at der er mennesker, hvor det er den gode omsorg og pleje der er det væsentlige. Mange af disse mennesker kan have vanskeligt ved at overskue muligheden for at vælge en anden bolig, eller selv bestemme hjemmehjælpsfirmaet. Uanset hvor handicappet man er, er det derimod vigtigt at blive respekteret og have valgmuligheder i dagligdagen og leve et værdigt liv.

Det er vigtigt, at vi også fremover husker, at målsætningen for handicappolitikken er at integrere mennesker med handicap i samfundet og fremme ligebehandling. Men samtidig skal vi lytte til det nogle udviklingshæmmede har givet udtryk for: ikke for enhver pris at integreres og normaliseres, men der skal være plads til, at de kan bevare deres subkultur.

Som en udviklingshæmmet pige sagde, da man skulle oprette en cafe i en mindre by. Hvorfor skal den være åben for byens borgere, når vi ønsker at det skal være et sted hvor udviklingshæmmede kan mødes? Vi vil ikke have at andre kommer og ødelægger stedet.

Hvis vi skal sikre lige muligheder, skal vi tage højde for den enkeltes funktionsmuligheder. Det kan medføre, at man i situationer kan komme ud for at skulle behandle mennesker anderledes for at sikre, at de ikke bliver behandlet dårligere end andre.

Ligebehandling betyder altså ikke at behandle alle lige ens. Ligebehandling betyder derimod at sikre lige muligheder for at udvikle og nyttiggøre sine potentialer og udvikle sine færdigheder i overensstemmelse med den enkeltes evner.

Kommunalreformen

Vi står nu igen med kommunalreformen over for store udfordringer, og skal understøtte den udvikling, hvor omdrejningspunktet i højere og højere grad bliver den enkelte borgers individuelle behov.

Det kan virke overvældende og uoverskueligt nu og her – det er en stor ting, at skulle forholde sig til et helt nyt og moderne kommunalt Danmarkskort.

Vi får et system, hvor det bliver tydeligt og klart, hvem der har ansvaret. Det har kommunerne. Både i forhold til at skaffe de nødvendige tilbud til borgere med handicap, men også i forhold til finansieringen og ansvaret for at visitere til de rigtige tilbud.

Jeg har forståelse for, at nogle føler en vis usikkerhed ligesom usikkerheden der var for 25 år siden. Men jeg er sikker på, at vi får en mere enkel og effektiv offentlig sektor med en bedre betjening af borgerne – mindre bureaukrati og færre skranker.

Mine forventninger til kommunerne er, at de udnytter de nye rammer, som kommunalreformen giver dem, til at bygge videre og udvikle tilbud, der matcher handicappedes behov ud fra den viden, som vi har i dag.

Viso, tilbudsportal og handicapråd

Der er flere tiltag på det sociale område, som skal hjælpe kommunerne med at varetage de nye opgaver.

Her tænker jeg blandt andet på Viso, Tilbudsportalen og Handicaprådene.

Viso – er en forkortelse for den nationale Videns – og Specialrådgivningsorganisation. Jeg fornemmer en frygt hos nogle i forhold til at sikre specialviden i forhold til de mest komplicerede og specialiserede problemstillinger. Jeg mener, at vi sikrer den viden gennem oprettelsen af Viso. Vi vil for første gang få et overblik over den samlede specialviden på det mest specialiserede område.

Viso vil sørge for, at der sker en systematisk opsamling af viden og udvikling af forskellige metoder, og vil sikre, at kommunerne og borgerne kan få den bedste specialrådgivning i de mest komplicerede sager, uanset hvor i landet den findes.

Tilbudsportalen er en statslig internetbaseret database, som skal indeholde en beskrivelse af alle godkendte tilbud på det sociale område. Med portalen vil vi få et overblik over indholdet og prisen på botilbud og døgninstitutioner.

Det tror jeg bliver til glæde for mennesker med handicap, pårørende og medarbejderne på hele det sociale område.

Det er en betingelse for, at et tilbud kan bruges, at det findes på Tilbudsportalen. For at sikre, at oplysningerne i portalen er korrekte, vil der være et statsligt tilsyn, som skal tage stikprøver for at

kontrollere, om tilbudet leverer det indhold, som er beskrevet i portalen.

Handicaprådene skal bidrage til at sætte en kommunalpolitisk dagsorden. De skal blandt andet rådgive kommunalbestyrelsen i handicappolitiske spørgsmål og fremme dialogen mellem mennesker med handicap, handicaporganisationer og kommunen. Handicaprådet skal høres om alle initiativer, som har betydning for mennesker med handicap i kommunen.

Jeg forventer, at handicaprådene vil bidrage til større gennemsigtighed og større lokalt engagement i alle spørgsmål, der har betydning for mennesker med handicap. Her er det vigtigt, at organisationerne gør kommunerne opmærksom på, at mennesker med handicap er lige så forskellige som alle andre, og derfor også har meget forskellige behov for hjælp, omsorg og støtte.

Jeg tror og håber på, at de nye initiativer i forbindelse med kommunalreformen vil bidrage til større brugerinddragelse og at handicappolitikken i større grad bliver sat på dagsordenen i kommunerne.

Den lille reform i den store reform

Når vi samler myndighedsansvaret et sted, styrkes den faglige viden og giver fuldt overblik over tilbud på området. Det styrker så retssikkerheden på det sociale område markant.

Men derudover vil jeg fremsætte et egentligt retssikkerhedsforslag. Vi kalder det for " den lille reform i den store reform".

Det går ud på at supplere de regler om god sagsbehandling, der allerede eksisterer i dag. Hensigten er at sikre borgernes retssikkerhed efter at sagsbehandleren har truffet sin afgørelse, når borgeren får tilkendt det konkrete tilbud, eller når kommunen beslutter, at borgeren skal have et nyt tilbud.

Jeg synes nemlig ikke, det kan være rigtigt at kommunen for eksempel egenhændigt kan bestemme, hvilket botilbud borgeren skal flytte til, uden at borgeren har mulighed for at klage over afgørelsen.

Som reglerne er nu, kan man som borger klage, hvis man får afslag på at bygge en garage, men man kan ikke klage over at få tildelt et bestemt botilbud, som måske er flere hundrede kilometer væk fra ens pårørende.

Det synes jeg ganske enkelt ikke hænger sammen.

Fremtidens handicappolitiske udfordringer

De bærende principper i handicappolitikken er ligebehandling, kompensation og sektoransvar. Jeg tror at udfordringerne bliver:

- At fortsætte den positive udvikling der har været de sidste 25 år.
- At lade mennesker med handicap komme mere til orde, men ikke kun lytte, også debattere, hvad vi kan gøre bedre. Det er trods alt mennesker med handicap, der bedst ved, hvor der er behov for forbedringer, og det behøver ikke nødvendigvis koste flere penge.

Det er vigtigt, at vi husker, at mennesker med handicap er lige så forskellige som andre mennesker, og har præcis de samme ønsker som andre, og at mennesker med handicap ikke generelt hører til de svageste i samfundet.

Det handler om, at der skal kompenseres for det handicap den enkelte har, og at der skal udmåles hjælp efter den enkeltes behov.

- Vi skal fortsat bidrage til, at mennesker med handicap ikke stigmatiseres, og samfundet skal indrettes med en så høj grad af tilgængelighed.
- Mennesker med handicap er en værdifuld arbejdskraft. Derfor skal der sættes fokus på handicap og job over en bred front.
- Vi skal arbejde på at videreudvikle mulighederne for at kunne træffe valg. Men det betyder også, at borgerne ved hvilke tilbud og muligheder der findes, og hvad et valg betyder, men også hvad det betyder, hvis man vælger fra.
- Vi skal hele tiden arbejde på at forbedre brugerinddragelsen, også i forhold til kommunikationssvage borgere.

Det kan være svært at leve med et handicap – og dialogen med det offentlige kan også sommetider være vanskelig.

Som en kvinde sagde "*alle de systemer – økonomi, hjælpemidler, love og regler og paragraffer. Det er en labyrint. Men jeg vil gennemføre det her. Jeg skal!*"

Jeg håber, at vi med den debat, der nu er sat i gang, får god inspiration og ideer til, hvordan vi kan gøre det bedre, og nemmere at leve med et handicap.

Afslutning

Ser vi tilbage på de sidste 25 år har mennesker med handicap fået forbedret deres levevilkår, men vi skal ikke stoppe her.

De bærende principper i handicappolitikken er ligebehandling, kompensation og sektoransvar. Det er principper vi fortsat skal værne om. Jeg håber, at vi sammen kan finde nye veje i handicappolitikken og bedre måder at løse tingene på. At skulle leve med et handicap er et livsvilkår, men vi har som system, en forpligtelse til at gøre dette livsvilkår så let at bære som muligt.

Mange forhold er ændret i indsatsen for mennesker med handicap, og rammerne er nu lagt for indsatsen de næste mange år. Jeg ved, at det er et arbejde, som mange brænder for. Derfor tror jeg også, at vi ved fælles hjælp og engagement vil se mange fremskridt og initiativer fremover.

Indholdet i denne artikel stemmer overens med den tale socialminister og minister for ligestilling Eva Kjer Hansen holdt den 31. oktober 2005 ved Socialministeriets konference om særforsorgens udlægning.

"Mødet" mellem pædagog og beboer?

Et pædagogisk hverdagsudtryk under lup på kanten af 25 års jubilæet

Af Torsten Thorstensen, Jydsk Pædagog-Seminarium.

Med udlægningen af særforsorgen i 1980 og ophævelsen af institutions-begrebet i 1998 har pædagoger haft brug for at finde nye udtryk for at kunne handle i hverdagen. "Mødet mellem beboer og pædagog" er blevet en særdeles udbred talemåde blandt pædagoger, når hverdagens pædagogiske forhold skal beskrives. [1]

Lad os på kanten af 25 års jubilæet standse op og tillade os at spørge: Er "mødet mellem beboer og pædagog" et passende udtryk til at fange forholdet mellem bruger og pædagog i nutidens boformer?

Indledning – hvor nogle antagelser om sprog og handling kort præsenteres

"Hvis mennesker definerer situationer som virkelige, så er de virkelige i deres konsekvenser", sagde de amerikanske sociologer Thomas og Thomas i 1928. Dermed gjorde de opmærksom på at indførelse af nye begreber påvirker måden at se verden og herunder andre mennesker på.

Med udgangspunkt i denne antagelse om forhold mellem tanker og handling, bygger artiklen på Lakoff og Johnsons (2002) teori om hverdagens metaforer. Vores tanker er styret af begreber. Begreber, som ikke kun har med forstand at gøre. Begreberne styrer også vore gøremål i det daglige, helt ned i de trivielle enkelthandlinger. Vores begreber tilfører orden, struktur og giver mening til vores opfattelse af verden og er med til at bestemme hvordan vi bevæger os rundt i den og hvordan vi forholder os til andre mennesker. Vores begrebssystem organiserer vores tanker og spiller således en afgørende rolle i definitionen af hverdagen realiteter. At undersøge sproget er en måde af komme lidt tættere på denne sammenhængs betydning for dagligdagens handlinger.

Artiklen prøver ved hjælp af perspektiver fra eksistensfilosofi og hverdagssociologi at kaste lys på udtrykket "mødets" meningsfuldhed og brugbarhed for arbejdet i nutidens boformer. Artiklen argumenterer for at udtrykket "mødet" fremhæver nogle meget betydningsfulde forhold og dermed understøtter pædagogens arbejde efter ophævelsen af institutionsbegrebet. Ligeledes fremhæver artiklen, at udtrykket "mødet", i sin dobbelthed, også skaber en række konsekvenser, som pædagogen må skærpe opmærksomheden overfor, hvis "mødet mellem pædagog og beboer " skal få sin fulde betydning for pædagogens handleberedskab på vej ind i de næste 25 år.[2]

Rammen – hvor institutionsbegrebets ophævelse og behovet for nye meningsfyldte udtryk diskuteres

Med Serviceloven (fremover benævnt SEL) blev der fra 1998 sat nye lovgivningsmæssige rammer for det pædagogiske arbejde med voksne mennesker med udviklingshæmning. Ud over bestemmelser om magt og brugerinddragelse er der specielt en formulering, som ændrer den pædagogiske praksis. Det er SEL § 67,4,

1. Projektet bag artiklen handler om udvikling af en evalueringstilgang til pædagogisk arbejde, når det foregår i brugerens eget hjem. Projektet bygger på flere former for empiri fra 2003-2005: Interview med 5 pædagoger fra et bosted. Undervisning på efteruddannelsesforløb om pædagogisk betydning af servicelovens § 67 for 4 x 26 pædagoger fra 10 forskellige bosteder fra amt og kommuner. Deltagelse i styregruppen bag efteruddannelsesforløbet, hvor deltagerne fra praksis var ledere. Deltagelse på seminarer om pædagogisk arbejde, serviceloven, dokumentation, brugerindflydelse og selvbestemmelse i det sociale arbejde. Senest socialministeriets jubilæumskonference 31.10.05 i Odense. Citater fra projektet er skrevet i kursiv

2. Artiklen afgrænser sig til en undersøgelse af "mødet" som rammesættende for pædagogisk arbejde. Indholdet i "mødet" og retningen som pædagogen vil give forholdet til beboeren berøres kun sparsomt.

hvori adskillelsen mellem ydelse og boform fastslås i formålet med indsatsen: "*At yde en helhedsorienteret indsats med servicetilbud afpasset efter den enkeltes særlige behov i egen bolig…* "

I vejledning 58 til SEL "Om sociale tilbud til voksne med handicap" omtales adskillelsen af ydelse og boform som "ophævelsen af institutionsbegrebet". *"I servicelovens bestemmelse om voksne med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne ophæves bistandslovens institutionsbegreb mht. boformer på voksenområdet, idet service efter serviceloven kan ydes uanset hvilken form for bolig modtageren har"*

I samme vejledning gøres også opmærksom på, at der med denne formulering er tale om et ikke egentligt brud med en hidtidig praksis: Sigtet er "*lovgivningsmæssigt at fortsætte den udvikling, hvor tidligere tiders standardiserede tilbud i stigende grad er blevet afløst af en række varierede løsninger, der tilpasses et specifikt behov i en given situation" (Kap. 1 pkt.3)*

Jf. vejledningen er der således ikke tale om en nyskabelse. Der er tale om at lovgivningen formaliserer rammen om den pædagogiske praksis som udlægningen fra 1980 er en vigtig katalysator for.

Hvad det betyder for det pædagogiske arbejde er stadig uklart. Artiklen her skal derfor betragtes som et bidrag til belysning af ændringer i det pædagogiske arbejdsforhold. Det er situationen, hvor pædagogen så at sige er nødt til at redefinere det pædagogiske forhold til gældende socialpolitiske kategorier, der sættes fokus på.[3]

Intentionen bag lovgivningen var at fjerne et begrebs belastende betydning som det f.eks. formuleredes hos sociologen Erving Goffman i "Anstalt og menneske" fra 1967:11.

"Det centrale kendetegn på totale institutioner kan beskrives som en nedbrydning af de barrierer, der normalt adskiller de tre livsområder, sove, lege og spise. For det første afvikles alle tilværelsens aspekter på samme sted og under den samme myndighed. For det andet udøves hvert afsnit af menneskets daglige gøremål i nærværelsen af en stor gruppe andre mennesker, om alle behandles ens og er sat til at gøre det samme i fællesskab. For det tredje er alle dagens rutiner nøje skemalagt, så det ene gøremål på klokkeslæt afløses af det næste, og denne rækkefølge håndhæves oppefra gennem et system af formelle regler og et personale. Og sluttelig er de forskellige, påtvungne aktiviteter indarbejdet i en enkel rationel plan, der angiveligt har til hensigt at opfylde institutionens officielle mål "

Totalinstitutionen skulle erstattes af nye og bedre udtryk. Hvis man taler med pædagoger, der arbejder på boformer taler de om "mødet mellem bruger og pædagog".

På kanten af 25 året kan det være interessant at se på betydningen af pædagogers brug af udtrykket "mødet".

"Mødet" - hvor pædagogerne får ordet

"Hvis vi vil forstå et andet menneske, bliver vi nødt til møde det hvor det er .. ikke også, hvis pædagogerne skal forstå brugerne"

"… og det skal vi inden mødet med dem.. så bliver vi nødt til at se på hvor de er … hvad de har af fortid, hvad de har gjort af erfaringer, har de nogle gode ressourcer .. det de interesserer sig for, hvor kan vi mødes?"

Med udtrykket rejser og knytter pædagogerne en række associationer til talen om det pædagogiske forhold. F.eks. om "ligeværdighed", der findes formuleret i udsagn som:

"… og mennesker, de kan f.eks. også mødes som ligeværdige"

" … altså man mødes på et tilnærmelsesvist ligeværdigt plan."

"Mødet" kan således siges at være mere end blot det konkrete fysiske møde og vi kan tale om et sprogligt billede, en metafor. Metafor betyder, at man overfører fra et område til et andet. Med brugen af metaforer indfanger pædagoger den lovgivningsmæssige nye situation og giver den handlingsretning. Derfor kan vi tillade os at undersøge og måske blive klogere af en lidt bredere betydning af utrykket "mødet" mellem pædagog og bruger.

"Mødet" - hvor pædagogen møder "sandhedens øjeblik"

Eksistensfilosofien, hvor jeg her henviser til tyskeren Bollnow´s bog om Begegnung (da: "mødet".) (1959), ønsker at give "mødet" en særlig betydning. For at illustrere denne tænkemåde, kan følgende billede overvejes: "To skibe, siger man, mødes på deres tur, når de sejler forbi hinanden idet de kommer fra forskellige retninger. Det vigtige herved er altid, at de begge befinder sig i bevægelse. Ved en faststående genstand, f.eks. et fyrtårn, ville man ikke sige at skibet mødes hermed, men at det sejler forbi." (Bollnow, 1959:98, min oversættelse).

Lad os se på et par udsagn fra pædagoger om "mødet":

"Det er også at gøre et valg. Man skal passe på når man går herfra og derover… man skal vide hvad man gør .. Man skal virkelig tænke sig om. Der er ord man ikke må sige.. der f.eks. ordet "ikke".. hvordan banker jeg på,

3. Dermed lægger artiklen sig op af tidligere bidrag som også prøver at indkredse samme tema. Jan Jaap Rothuizen indfanger en evt. ny pædagogisk praksis med metaforen " på fremmed grund" (Rothuizen, 2001). En pointe hos Rothuizen er at en ny pædagogisk praksis må respektere at det pædagogiske forhold er ubestemt og involverer at pædagogen og brugeren i samspil konstruerer det pædagogiske forhold.
Socialministeriet indfanger den nye ramme med metaforen "hjem": "Med Serviceloven blev det hidtidige institutionsbegreb afskaffet og i stedet erstattet med et princip om, at boligen (uanset form) skal være brugerens hjem. Centralt i udmøntningen af begrebet hjem er, at der skal være tale om et rum, der giver mulighed for privatliv og selvbestemmelse" (Socialministeriet, 2002: 44) .

hvad siger jeg, hvordan kommer jeg med kropssprog..? "

Pædagogen går "herfra og derover", altså beskriver sig i bevægelse.

Videre understreger eksistensfilosofien at "mødet" altid indeholder en "modbevægelse ", som jeg'et i egen bevægelse støder imod. Hvis jeg'et har lavet en aftale, kan man i denne betydning ikke tale om et "møde". Jeg'et "træffer" vedkommende, men "møder" ham ikke. Mødet er altid noget som er uafhængigt af mig og af min planlægning. "Noget som overrasker mig, noget tilfældigt og ikke forudsigeligt". (af Bollnow 1959:99 min oversættelse).

For pædagogen, som er i bevægelsen mod "mødet", spiller "modbevægelsen og det uforudsigelige i den andens reaktion en væsentlig rolle:

"Ja.. gøre de rigtige valg …Ja, men hvem bestemmer hvad der er det rigtige ? Det gør den beboer.. fordi så længe der ikke er kaos i hans hoved, så han ikke er nødt til at slå, så det er ham der bestemmer.. ikke alle dem der sidder heroppe eller mig, det er ham der betemmer"

I denne forståelse betyder "mødet" altid, at mennesket støder på noget, der er ikke-før-set ("unvorhergesehen") og u-forudsigeligt, noget ganske anderledes end man på baggrund af ens hidtidige forestillinger kunne have ventet og som gennemtvinger en nyorientering. Mennesket tvinges ud af sin hidtidige udviklingslinie og til en ny start.

Set i eksistensfilosofiens perspektiv er det en fremmed ydre virkelighed, som mennesket støder på. En virkelighed som ikke giver efter, men som holder stand. Således er der altid to virkeligheder, der her støder mod hinanden med lige stor realitetsvægt. Herfra stammer "mødets" særegne "hårdhed", dets ufravigelighed. Mennesket bliver i ordet egentligste betydning "rystet" i mødet med en virkelighed, som ikke viger…

Mennesket bliver altså i mødet sat på prøve. Det viser, hvad der hos mennesket er ægte. I denne rystelse må mennesket lade sig prøve. Man kan bestå eller ikke bestå..

Mødets eksistentielle karakter af "prøvelse" i nuet genfindes i pædagogernes beskrivelser:

" ..Det er sådan mere "bordet fanger" altså . Jeg stod med den her unge mand … jeg stod med de her alternativer …sådan nogle snakker kan jeg have med den unge mand i sekvenser. Det skete i løbet af 30 sekunder, hvor han lige skulle bekræftes i at det var for at hjælpe …at jeg godt kunne li ham."

Eksistensfilosofien afslutter sin eksistentielle karakteristik af "mødet" med at påpege frihedens betydning. Kun i mødet med et "du" kan mennesket komme til sig selv. På den anden side er mødet også noget voldsomt, dystert og truende, at det er forståeligt at mennesket først forskrækket træder tilbage og hellere holder fast i den hidtidige tilstands vished. "Mødet" må derfor accepteres af de involverede. Det må foregå i frihed.

Hertil taler pædagogerne om at: *"Men der er ikke nogen facitliste… det kan der jo ikke være"*

Eksistensfilosofiens karakteristik af "mødet" som (mod)bevægelser, uvished og prøvelse i nuet, kan måske samles i udtrykket "sandhedens øjeblik". Herom fortæller pædagogerne:

"Det er sandhedens øjeblik.. det er når en beboer har et ønske til det som teamet skal lave i dag. Det er i planen, det er noget vi arbejder med. Men det er sandhedens øjeblik, fordi det siger nogle.., der er nogle værdifulde kvalitetsting ude at gå her. …Et sigende udsagn om at her er nogle kvaliteter.. Det er lidt i stil med når du laver mad ikke. Sandhedens øjeblik det er ikke når folk kommer ind og "ihh og åhh og nej". Nej sandhedens øjeblik det er sgu hvor meget der er i suppegryden når festen er slut. ..Sådan har vi mange kvaliteter i vores arbejde , mange dejlige oplevelser synes jeg, hvor vi kan mærke og høre netop sandhedens øjeblik."

I "mødet", i dets eksistentielle betydning af "sandhedens øjeblik" står pædagogen og beboeren overfor virkelighedens uomgængelighed og der stilles krav og fordring om at pædagogen må sætte sig på spil. Dermed gives pædagogens nærvær og opmærksomhed en voldsom betydning for den udviklingshæmmedes liv.

Pædagogen står overfor det fremmede og anderledes og der stilles absolutte krav. Pædagogen konfronteres i "mødet" med beboerens ubetingede krav om nærvær og indsats.

I denne betydning går "mødet" hinsides en udviklingspædagogisk tænkning. Ikke sådan at den erstatter den, men sådan at der påpeges et radikaliseret forhold mellem pædagoger og bruger, som udtrykkes hos pædagogerne gennem metaforer som "sandhedens øjeblik. Hvordan forholdet mellem pædagogik og "mødet" yderligere kan sættes i sammenhæng indbyrdes skal jeg vende tilbage til. Først mere om hvordan "mødet" umuliggør en metodisering af det pædagogiske forhold.

Pædagogen kan ikke selv sige hvornår" mødet" kommer og om det overhovedet vil komme. Således kan pædagogen overhovedet ikke sige eller planlægge "mødet " for beboeren. "Mødet" kan ikke gennemtvinges med pædagogiske metoder eller virkemidler. Hvert møde er uberegneligt, tilfældigt og undsiger sig dermed pædagogisk planlægning.

"Man skal tænke der, ..som han tænker, .. det er der overgangen er. Det er der du skal tænke dig om, hvad sker der. Hvordan er situationen herinde, døren er lukket.. Jeg skal mange gange gætte mig til hvad der sker … eller ikke sker.. eller hvornår sker det".

På trods af denne betydningsfulde indsigt, frasiger den eksistentielle betydning ikke den metodiske pædagogik en rolle. Der er en

sammenhæng, hvor pædagogen, på trods af ikke metodisk at kunne foranledige et "møde", kan orientere sig mod "mødet" gennem opmærksomhed, nærvær og tålmodig pleje af omgivelser og situationen. Pædagogen kan forsøge at skabe forudsætninger for "mødet".

Så længe pædagogen blot forholder sig pædagogisk planlæggende til beboeren, udelukkes mødet i væsentlig grad. Det er, fremhæver eksistensfilosofien, ikke nogen frasigelse af pædagogikken. Det skal tjene til at bevare den pædagogiske indsats egenart og dens specielle ansvar fra en falsk dramatisering/-iscenesættelse eller eksistentialisering.

Hvis vi i eksistensfilosofisk betydning skal tale om "mødet mellem pædagog og beboer", bringes vi hinsides den metodisk planlæggende pædagog. Planlægningen kan bidrage til at skabe gunstige rammer for "mødet". I "mødet" stilles der krav om den menneskeligt nærværende pædagog, der på baggrund af sit faglige handleberedskab opmærksomt sætter sig på spil i forholdet til beboeren.

I eksistensfilosofisk perspektiv bringer "mødet" således pædagogen og beboeren tæt sammen. I samme "møde" er der også bevægelse, hvor pædagogen og beboeren bringes fra hinanden. Dette perspektiv kan tydeliggøres ved hjælp af sociologiens indsigt i "mødet".

"Mødet" - hvor pædagogen møder - og skaber "beboeren"

Med udlægningen af særforsorgen og ophævelsen af institutionsbegrebet var det også hensigten at skabe ny betydning af handicapbegrebet. Betegnelser som *"bruger"*, *"beboer"*, *"nedsat funktionsevne"*, som er de nyere formelle udtryk fra bl.a. Serviceloven 1998, har afløst tidligere kategoriseringer som 1930'ernes "åndelige undermålere" og efterkrigstidens "handicappede" og "udviklingshæmmede".

I vejledning 58 "Om sociale tilbud til voksne med handicap" fra 1998 understreges at handicapbegrebet skal være "*dynamisk begreb*" og betegne "*relationer med omgivelserne*", *"ligestilling og ligebehandling*." Det fremhæves ligeledes, at sigtet er at komme fri fra en *"individcenteret diagnosetænkning"*.

På kanten af 25 året kan det være interessant at spørge til "mødets" bidrag til pædagogernes håndtering af denne ændring.

Jeg skal præsentere en indsigt som hverdagssociologien[4] kan give via begrebet "social identitet". Denne indsigt skal jeg sætte i forhold til udsagn fra pædagoger om "mødet mellem bruger og pædagog".

Den amerikanske socialpsykolog og filosof George H Mead (1863 - 1931) formulerede nogle centrale grundantagelser om menneskets sociale natur. I hans udvalgte forelæsninger "Mind, Self and Society" fra 1934, understreger han, at mennesket skabes og formes gennem mødet med andre.

Meads interesse var forståelsen af hvordan menneskets identitet skabes. Han udviklede hermed en teori om hvorledes mennesker både lærer "at være mennesker", og at udvikle en bestemt selvopfattelse eller selvidentitet. Meads grundide var, at mennesker kun kan lære, hvem de selv er, ved at kommunikere med andre mennesker. Andre mennesker "fortæller dem" hvem de selv er. En vigtig, men ikke afgørende del af denne kommunikation foregår ved at andre mennesker simpelthen fortæller os, hvordan de opfatter og vurderer os.

Den helt afgørende kilde til vores egen selvopfattelse er imidlertid af en mere kontant og direkte karakter. Det er den information vi modtager om os selv ved at iagttage den måde, mennesker reagerer på vores handlinger. Næsten al menneskelig adfærd er betydningsladet, og Mead mente, at vores "selvidentitet" slet og ret er en kopi, en efterligning af det billede, vores sociale omgivelser danner af os. Vi oplever os selv, som den person vi får "besked på at vi er. Den sociale orden bliver respekteret, fordi mennesker får fortalt, hvordan de er.

Identitet og social orden knyttes dermed tæt sammen af Mead. "Mødet" får dermed en vigtig betydning i skabelsen af denne sammenknytning. I "mødet" skabes en social orden eller samhandlingsorden. Her sættes identiteter på spil og sociale identiteter dannes.

En social identitet kan f.eks. referere til det "at være dansker", "at være en rask dreng" eller "at være kontorchef". Altså man refererer til en sortering, klassificering, også kaldet en "social kategori". Jævnfør Mead bliver det sproglige udtryk væsentligt for at forstå den identitetsdannelse, som "mødets" sociale karakter rummer.

Social identitet karakteriseres af distance og baserer sig på medlemskab af grupper, reelle eller forestillede fællesskaber eller status -, livsstils- eller klassekategorier. Altså parametre, der på den ene eller anden måde definerer vores position i samfundet.

Hos pædagogerne genfindes denne sociale identitetsdannelse i

4. En række sociologiske strømninger i begyndelsen af 1900 tallets USA., er fælles om at studere sociale fænomener udgangspunkt i ansigt – til – ansigt relationer mellem mennesker. Man kan under et kalde disse sociologiske analyseretninger for hverdagssociologi eller samhandlingsteorier. I disse bliver det mikroskopiske og flygtige opgraderet til selve omdrejningspunktet for de sociologiske analyser. Genstanden for sociologisk undersøgelse bliver de ofte kortvarige, tilsyneladende trivielle og ustrukturerede møder og sociale situationer, der udspiller sig i en uendelighed i menneskers dagligliv.

deres beskrivelser af "mødet". Her taler de om hvordan sociale identiteter skabes i "mødet" på baggrund af viden som pædagogen har før "mødet"

… at mødet med brugeren, det er deres forhistorie simpelthen. Den fordel har de jo ikke.. det bliver de nødt til at acceptere .. det bliver sådan et skævt møde

… ja, det er også det jeg siger, vi har en dagsorden.

Der er en skjult dagsorden … vi har en masse informationer.

Der er en forskel … vi er ikke ligeværdige.

Tydeligere bliver det i næste citat, hvor pædagogerne fortæller om "møde" og nuets betydning for identitetsdannelsen:

"…at i sekvenser på 4 – 5 sekunder, så kort kan det gøres. . og i de korte sekvenser der kan du, hvad skal man sige.. der kan du ved at tænke anerkendende eller være i nogle processer, hvor du er anerkendende i din kommunikation, også kropholdninger, øjekast.. hvad er det det hedder?. . metakommunikation, non - verbal kommunikation. . når det stemmer sammen, så er det i de der korte sekunder, der kan du være med til at opbygge et andet menneskes, bruger eller borger, barn, der kan du være med at opbygge selvværdet."

Den sociale identitet opbygges gennem pædagogens reaktion i nuet på beboerens adfærd.

Citatet understreger at en væsentlig del af hverdagslivets "møder" foregår "mellem linierne", i menneskers helt upåagtede daglige måder at omgås hinanden på fra morgen til aften.

Der er udtryk hvor pædagogerne udviser opmærksomhed overfor at "mødets" sociale identitetsdannelse kan være i et spændingsfelt med det eksistentielle krav om "ligeværdighed"

"Der er jo ikke meget kontakt eller relationer, hvis den ene er her oppe og den anden er der nede..

… Altså man er nødt til at nærme sig hinanden og det kan være i sprog, det kan være i kropssprog, det kan være i vore bevægelser, det kan være i mange ting. Men du er nødt til at mødes et sted."

At udstyre mennesker med en social identitet er et meget vigtigt skridt i retningen af at gøre dem "socialt tilregnelige". Mennesker man kan "regne med ", og hvis adfærd kan forudberegnes og styres, i visse situationer med magt, af de sociale omgivelser.

"Det er ligeværdigt, men ikke jævnbyrdigt

Men det behøver ikke være negativ….Vi har nogen byrder som pædagog, som vi skal varetage.

Vi er politiske forvaltere.. vi skal kunne udøve magt…

Det er når det pædagogiske forhold går hen og bliver et bestemt forhold… det står ikke til diskussion det her. Der giver loven os nogle beføjelser."

Afslutning - hvor den pædagogiske hverdagshandlings dobbelthed træder frem

Undersøgelsen af "mødet" påpeger, at nutidens pædagogiske arbejde på boformerne synes at rumme en dobbelthed: På en gang bevæger pædagogen og beboeren sig mod hinanden og adskiller sig i et og samme møde.

Bevægelsen mod hinanden understreges af "sandhedens øjeblik", hvor pædagogen møder det fremmede og ukendte. Adskillelsen synes at hænge sammen med et alment behov for social identitetsdannelse, altså hvor pæagogen giver det fremmede "navn", for selv at kunne være til stede i "mødet".

Skal "mødet", som nutidens udtryk, bidrage til den proces som udlægningen katalyserede for 25 år siden er det væsentligt at være opmærksom på denne dobbelthed. En måde at skærpe opmærksomheden på er måske denne artikels vigtigste budskab, nemlig sprogets betydning for handleberedskabet. Pædagogers undersøgelse af eget sprog kunne lægge vægt på hvilke udtryk fra hverdagens "møde", der rummer bevægelse mod hinanden. Det er udtryk, hvor pædagogen udtrykker sig selv som del af forholdet. Ligeledes kunne sproget pege på, der hvor pædagoger adskiller sig. Det er her hvor pædagogens normative udtryk overtager styringen af den efterfølgende handling.

Prøv f.eks. at overvej forskellen mellem udtrykkende "humør" og "stemning" i beskrivelse af en situation og forskellens betydning for en efterfølgende pædagogisk handling med en beboer.

Litteratur:

Bollnow,Otto F (1959): *"Existenzphilosophie und Pädagogik"*, Kolhammer

Goffman, Erving (1967) *Anstalt og menneske* Kbh.: Jørgen Paludans Forlag

Lakoff, G & Johnson, Mark (2002) *Hverdagens metaforer*

Hans Reitzel Rothuizen, Jan Jaap (2001) *Pædagogisk arbejde på fremmed grund – på vej mod en ny forståelse af pædagogisk faglighed og praksis*. Nordisk forlag/Gyldendal

Socialministeriets evaluering af erfaringerne med institutionsbegrebets ophævelse på handicapområdet 1998-2002 (2002). www. Social.dk

Mad til forhandling

Af Marie Louise Knigge, UFC Handicap, Ringsted.

En ny undersøgelse fra UFC Handicap, 'Mad til forhandling', belyser sammenhænge mellem livsstil, overvægt og de særlige livsbetingelser, som er gældende for mange udviklingshæmmede. En af de særlige livsbetingelser er, at mange udviklingshæmmede lever i diverse kollektive boformer, hvor det i høj grad er det pædagogiske personale, der sætter 'sundhedsdagsordenen'. Undersøgelsen antyder, at en sundhedsindsats i botilbuddene – som jo er beboernes eget hjem – faktisk kan have en række uheldige bivirkninger.

Interviewer: Så personalet har fortalt jer hvad der er sundt?
Beboer 1: Gulerødder, majs, agurk, tomater, ærter.
Beboer 2: Jeg har svært ved at holde op med at spise chips, jeg forsøger kun at spise det i weekenden. Så kniber det, hvis man har en pose inde på værelset, hvis man lige har lyst til at gufle den hele.
Beboer 3: Det har du ret i.
Interviewer: Hvad gør I så?
Beboer 1: Så gemmer vi det.
Beboer 3: Ja så gemmer vi det.
Beboer 2: Langt væk hvor de ikke kan finde det.
(Beboerinterview i forbindelse med undersøgelsen 'Mad til forhandling')

Dialogen her illustrerer en central problematik, når personalet i botilbud for udviklingshæmmede sætter fokus på overvægt og den 'sunde mad'.

Maden i botilbuddet er et helt centralt forhandlingsområde, som sætter spændingerne mellem selvbestemmelse og kontrol i spil.

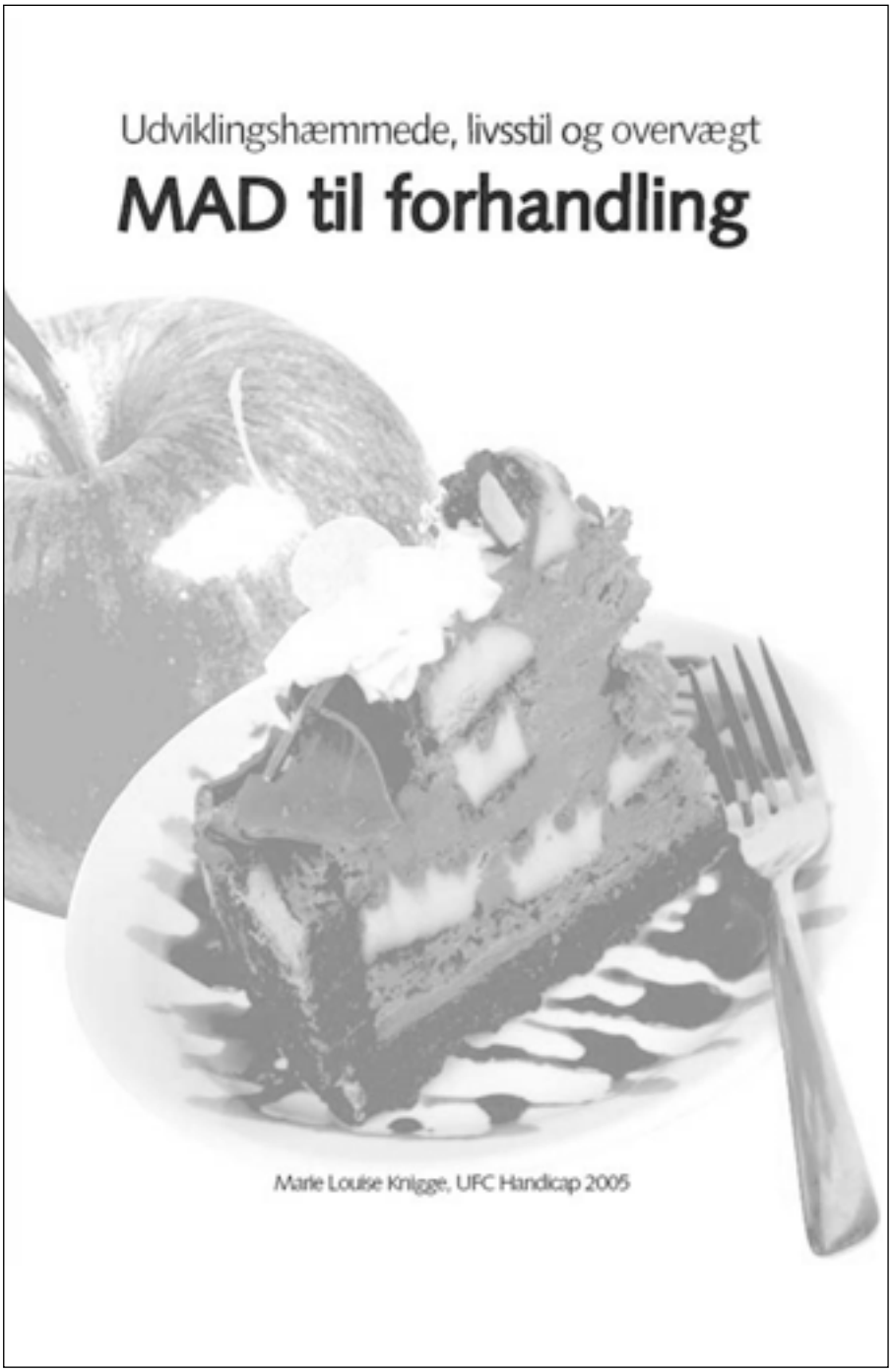

Madforhandlinger i botilbuddene tydeliggør dilemmaet mellem beboernes krav på selvbestemmelse og kravet om, at der skal drages omsorg for deres velfærd. Personalet ønsker at fremme beboernes selvbestemmelse og magt over egen tilværelse, men føler sig samtidigt forpligtet til at pejle beboernes valg i den rigtige retning – den sunde.

De skjulte praksisser

Gulerødder, majs, agurk, tomater, ærter. Beboerne fortæller hvad der er 'rigtig' mad, og hvordan de bør spise. Beboerne har nærmest fået indprentet, at de skal spise sundt og fedtfattigt. Man kan karakterisere personalets sundhedssyn som restriktivt i og med forskellige mad og drikkevarer bliver forbundet med mere eller mindre indirekte regulering og restriktion. Det er med til at skabe nogle praksisser hvor noget mad bliver 'kriminaliseret'. I hvert fald opleves det sådan af de pågældende beboere.

Men trods den megen snak om 'det sunde', spiser beboerne alligevel den 'forbudte' mad. I fire ud af undersøgelsens fem botilbud skjuler beboere i større eller mindre omfang, at de spiser eller drikker 'kriminaliseret mad' uden for de fælles rum.

De overvoksne og de uartige børn

Langt væk hvor de ikke kan finde det. Sådan fortæller voksne udviklingshæmmede om, hvordan de skjuler chipsposen og de 'kriminaliserede' madvarer for personalet. Det illustrerer, hvordan der nemt bliver skabt en relation hvor beboeren, nærmest som et artigt barn, søger at tilfredsstille personalet og samtidig, som et uartigt barn, skjuler sit spiseri. En leder siger: "*Det er os som er i fokus, os som bremser.. vi bliver en slags bussemænd*". Lederen tilføjer, at beboerne selv karakteriserer forholdet sådan: "*Vi er voksne, men så er der de overvoksne*".

Imidlertid er der noget der taler for, at de løftede pegefingre medvirker til at stimulere beboernes lyst til at omgå reguleringen - og måske endda har en direkte modsat effekt af det ønskede. Erfaringer med generelle indsatser i forhold til overvægt peger på, at kontrol og overvågning hverken er effektive eller langtidsholdbare metoder.

Personalet ønsker på ingen måde at være bussemænd, og de forholder sig i høj grad reflekterende i forhold til egen rolle og de beskrevne praksisser. En leder fra et af botilbuddene fortæller bl.a.:

"*De spiser grøntsager for vores skyld, og så kigger de os dybt i øjnene imens, og "Er du ikke glad for at jeg spiser de her grøntsager." Så om morgenen, hvis man går ind og siger godmorgen, så ligger Maraboupapiret ved siden af sengen.*" (leder).

Ingen skal fortælle mig om usundt!

Blandt undersøgelsens botilbud er der relativt store forskelle på, hvor meget forhandlinger omkring den sunde mad fylder. En beboer fra et af undersøgelsens botilbud bliver spurgt om, hvad han tænkte, da han hørte om undersøgelsen:

Interviewer: Dengang I hørte om denne her undersøgelse om kost og motion, hvad tænkte I så?
Beboer: Jeg tænkte: "Hvad fanden har hun gang i!" Jeg spiser usundt og hele lortet… op på tanken og op på grillen…
Skal det nu være sådan én som kommer ind i huset og skal fortælle os om usundt. Jeg er slikmunden. De kalder mig colamanden.

Beboeren signalerer tydeligt, at han har tænkt sig at gøre, som det passer ham, ingen skal fortælle ham, hvordan livet skal leves. Dialogen viser også, der er nogle ganske bestemte forståelser af, hvad sundhed drejer sig om. At det er noget med '*en der kommer og skal fortælle os om usundt*'.

I undersøgelsens botilbud er der i relativ høj grad fokus på sund livsstil og på overvægt. Flere fra personalet nævner, at livsstil og sundhed er et tilbagevendende tema gennem årene. En konsekvens af personalets fokus på overvægt og de sunde valg er, at beboere let forbinder personalets fokus på kost og sundhed med slankekure og med reguleringer af retten til at bestemme selv, hvor personalet får svært ved at agere uden at sundhedsindsatsen infiltreres i relationerne mellem beboere og personale.

Behov for udviklingsarbejde

Undersøgelsen viser, at der er et behov for at sætte fokus på hvilke sundhedssyn der er i spil blandt beboere og personale. Der er brug for udvikling af metoder til at arbejde med forebyggelse af overvægt og sundhedsfremme blandt udviklingshæmmede i og uden for botilbudet, vel at mærke metoder som ikke baserer sig på forbud og kriminalisering. Et initiativ kan være at udvikle oplysningsmaterialer om sundhedsfremme, som henvender sig direkte til udviklingshæmmede.

UFC Handicap peger i rapporten på en række områder, hvor der er behov for iværksættelse af initiativer til forebyggelse af overvægt og sundhedsfremme målrettet udviklingshæmmede. Rapporten skal medvirke til at dagsordensætte temaet og danne baggrund for udviklings- og formidlingsarbejde på området. UFC Handicap tilbyder også oplæg, temadage og kurser om temaet.

Mad til forhandling. Udviklingshæmmede, livsstil og overvægt

Rapporten er baseret på deltagende observationer og kvalitative interview med beboere, personale og ledere i 5 forskellige botilbud for udviklingshæmmede.

Undersøgelsen er gennemført af konsulent og antropolog Marie Louise Knigge og er finansieret af Sundhedsstyrelsen.

Rapporten er gratis og kan bestilles på: www.ufch.dk

Beskyttede værksteder nu og i fremtiden

Af pædagog Lilian Weiss, pædagog Jytte Simonsen, værkstedsassistent Preben Nielsen, værkstedsleder Jan Ottesen, værkstedsleder Peter Jørgensen og værkstedsleder Peter Westergaard Sørensen.

Område Syd Bo og Beskæftigelse i Sønderjyllands Amt har netop færdiggjort et omfattende projektarbejde, der skal give områdets beskyttede værksteder mulighed for at bevare deres konkurrencedygtighed trods konstante forandringer i opgaver og selvopfattelse. Synspunktet er en præsentation af projektets resultater som inspiration til andre, der ønsker at sikre, at fremtidige forandringsprocesser i højere grad forløber ved planlægning end ved tilfældighed.

I gamle dage var det hele meget lettere. Dengang var et beskyttet værksted en arbejdsplads for udviklingshæmmede og der var ikke så meget at diskutere. I dag har værkstederne skiftet karakter. Brugersammensætningen ændrer sig, der kommer stadig flere med multiple funktionsnedsættelser, arbejdsbegrebet i samfundet er under forandring, industriarbejdet forsvinder til syden og østen, det pædagogiske fokus er i høj grad på brugernes selvbestemmelsesret og brugerne og deres pårørende kræver flere valgmuligheder. Alt sammen ting der bevirker at værkstederne befinder sig i en forandringsproces hvor indhold og selvopfattelse er til debat.

Nu står værkstederne yderligere overfor at skulle skifte driftsherre. For at legitimere deres eksistens også i det kommende kommunale spil, må værkstederne italesætte det ændrede grundlag, opgavernes karakter samt den viden og potentialer der findes i tilbudene. I modsat fald risikerer værkstederne at andre sætter dagsordenen for ændringer eller måske ligefrem afviklinger.

Et projekt til forandring

I Område Syd Bo og Beskæftigelse, der er et institutionsfællesskab i Sønderjyllands Amt, har vi i samarbejde med projektkonsulent Ebbe Marklund Pedersen fra Odense Socialpædagogiske Seminarium gennemført et etårigt projekt med det formål at:

- Analysere aktuelle forhold og opgaver
- Afklare forventninger fra omverdenen
- Give bud på forandringsmuligheder
- Give konkrete anvisninger på iværksættelse af forandringer.

Projektet skal give svar på, om værkstederne er "designet" til at løse de opgaver vi stilles overfor i nutid og fremtid.

Projektgruppen er sammensat af tre medarbejdere, tre ledere og den eksterne konsulent.

Projektmaterialet bygger på fire metoder:

- SWOT analyse (dvs. en analyse af værkstedernes styrker, svagheder, muligheder og trusler)
- Spørgeskemaundersøgelse med både kvantitative og kvalitative spørgsmål til værkstedernes personale, bostedernes medarbejdere (både kommunale og amtslige), nuværende pårørende og kommende pårørende
- Kvalitative interview med brugere og ledende medarbejdere fra de kommunale forvaltninger.
- Temadag for værkstedernes personale med oplæg og gruppediskussioner.

Aktuelle forhold og opgaver

Projektet materiale belyser, at værkstederne har bevæget sig fra traditionelle industriarbejdspladser til aktuelt at kunne beskrives udfra overskrifterne:

- Det beskyttede værksted som arbejdsplads
- Det beskyttede værksted som socialt mødested
- Det beskyttede værksted som lærested
- Det beskyttede værksted som springbræt
- Det beskyttede værksted som udviklingsarena.
- Brugerinddragelse

Det beskyttede værksted som arbejdsplads

Mange af værkstedernes brugere opfatter produktionsarbejde som rigtigt arbejde. Når man producerer,

skaber man noget af værdi, som er vigtigt for andre, og dermed oplever brugeren sig selv som skabende og værdifuld.

En arbejdsproces indebærer behov for at lære at betjene værktøj, planlægge og udføre arbejdet, men der er også behov for at uddrage læring og erfaringsbearbejde både i forhold til den konkrete, praktiske opgave og i forhold til egen oplevelse, samarbejdsprocesser, kommunikation osv.

Når mennesker skal støttes i en arbejdsproces er det derfor nødvendigt, at de der giver støtten har en faglighed, der både favner den praktiske kunnen (dvs. det håndværksmæssige) og den pædagogiske indsigt i processen.

Dette er værkstedspædagogikkens grundessens: En særegen kombination af pædagogisk og håndværks/arbejdsmæssig faglighed med en deraf udviklet professionskultur.

Det beskyttede værksted som socialt mødested

Værkstedet er mange udviklingshæmmedes primære sociale mødested. Det er her, de er sammen med ligesindede, og hvor der er mange forskellige mennesker sammen, som har forskellige behov, interesser og alder.

På værkstedet er der altid mulighed for at møde en eller flere, man deler livsanskuelse med. Det er her venskabs- og kæresterelationer i mange tilfælde opbygges. Værkstedet som socialt mødested prioriteres derfor som en hovedopgave.

Det beskyttede værksted som lærested

Værkstederne begynder i stigende omfang at udbyde kurser af forskellig karakter. Det kan dreje sig om produktionsorienterede kurser som f.eks. brug af en CNC fræser eller kørsel med havetraktor. Der kan være tale om undervisning i IT eller fødevare hygiejne. For nylig har en bruger fra hvert værksted gennemført arbejdsmiljøuddannelsen.

Andre kurser omhandler personlig udvikling som f.eks. kurser i selvværd, brugerrettigheder, seksualitet og livsstil.

Indirekte læring er alt det brugerne tilegner sig gennem det daglige liv på værkstederne. Et væsentligt eksempel er evnen til at samarbejde om opgaver og udvikling af sociale og personlige kompetencer.

Man kan ikke være i et så omfattende socialt fællesskab som et værksted er, uden at tilegne sig viden om, hvad der er vigtigt for en selv, hvad man vil gøre for at opnå det, hvad der virker i forhold til hvilke grupper, hvordan andre reagerer på ens fremfærd osv. – hvis man vel at mærke tilbydes støtte til at erfaringsbearbejde, de oplevelser man får. Støtte til erfaringsbearbejdning er en primær opgave for værkstederne.

Det beskyttede værksted som springbræt

Stadig flere brugere får støtte fra værkstederne til at komme ud i skånejob og langvarige praktikker. Værkstederne har generelt et godt forhold til det omgivende erhvervsliv, og mange virksomheder går gerne ind i forløb af forskellig karakter. Når værkstederne er involveret i at støtte brugeren til at opnå et skånejob, arrangeres forløbet altid som et delt tilbud, hvor brugeren er 2 – 3 dage i skånejob og 2 – 3 dage på værkstedet. Ordningen praktiseres på den måde for at værkstederne kan:

- fungere som socialt sikkerhedsnet for brugeren
- lave den nødvendige opfølgning både på arbejdsopgaver og det sociale liv på virksomheden
- støtte brugeren til at bearbejde svære oplevelser
- medvirke til at brugeren bevarer sit netværk.

Det beskyttede værksted som udviklingsarena

Værkstederne er alle forskellige, men både som enkelt steder og set som en helhed udgør de en omfattende udviklingsarena.

Arenaen udgøres af

- De produktive muligheder
- De sociale muligheder
- Lærings muligheder
- De personlige muligheder.

Brugeren kan i samarbejde med personalet sammensætte det tilbud, der er relevant for ham indenfor udviklingsarenaens ramme.

Brugerinddragelse

Værkstederne arbejder med at udvikle metoder og fora for den individuelle og kollektive brugerinddragelse.

Alle tilbud gives på baggrund af en individuel handleplan. På flere af værkstederne arbejdes der med bruger udviklingssamtaler, hvor formålet er at sikre, at indholdet i handleplanen reelt bygger på brugerens egne ønsker og behov.

Der arbejdes bevidst på at udvikle kommunikationssystemer, der sikrer at den enkelte kan komme til orde uanset funktionsnedsættelser.

Forventninger fra omverdenen

På baggrund af projektet har vi konkluderet, at værkstederne, både i egen og andres opfattelse, er gode til at løse de nuværende opgaver, men at der er behov for ændringer på en række områder, hvis konkurrencedygtigheden skal bevares.

Det er et væsentligt element, at omgivelserne forventer en større grad af fleksibilitet end værkstedsmedarbejderne er parat til at give. Her står værkstederne overfor en betydelig opgave.

Forandringsmuligheder

Projektgruppen peger på ni konkrete forslag til forandringer:

1. Erhvervsafdeling.

Målrettet samarbejde med erhvervslivet om at skabe skånejob.

Samarbejdet indebærer at værkstederne skal arbejde med afklaring, matchning og opfølgning

Opgaven omhandler endvidere undervisningsforløb – både i forhold til kommende arbejdsopgaver, hvordan man gebærder sig på en almindelig arbejdsplads og sociale kompetencer.

Målgruppen er nuværende værkstedsbrugere samt sent udviklede uden beskæftigelsestilbud i kommunerne.

2. Informationsstrategi
Synliggørelse i forhold de forskellige interessentgrupper for også fremover at have et kundegrundlag og en rimelig økonomi. Der skal formuleres en informationsstrategi i forhold til:

- Politikere
- Amtskommunal og kommunale forvaltninger
- Bostedsmedarbejdere
- Studerende
- Offentlighed i almindelighed

Informationsstrategien skal på forskellig vis beskrive indholdet på værkstederne samt den brede målgruppe

3. Målrettet ungetilbud
Findes i vid udstrækning, men der mangler en samlet viden og formidling samt uddannelses-, kursus- og undervisningstilbud, der enten kan etableres internt i området eller i samarbejde med VSU og andre lokale undervisningstilbud.

4. Tilbud til udviklingshæmmede med demenssygdomme
Der kommer flere demente brugere, der ikke umiddelbart kan indpasses i det nuværende tilbud.

De demente udviklingshæmmede har behov, der er i modstrid med værkstedernes nuværende indhold og kultur, ligesom de ikke kan profitere af almindelige demenstilbud pga. deres oprindelige handicap.

5. Højskoletilbud
Imødekommelse af interessenternes ønsker og krav om undervisning, kurser og uddannelse indenfor værkstedsområdet i samarbejde med relevante parter. Der skal sikres et højt fagligt indhold i undervisningen.

6. Bedre samarbejde mellem døgn- og dagtilbud, herunder jobrotationsordninger.

At sikre gensidig viden, forståelse, accept og respekt for arbejdsopgaverne i døgn og dagtilbud i Område Syd.

7. Øget fleksibilitet og forandringsparathed i organisationen igennem kompetenceudviklingskurser for alle medarbejdere

Medarbejdernes fleksibilitet og forandringsparathed skal øges for at organisationen kan imødekomme fremtidens behov og krav.

8. Afskaffelse af indtjeningskravet
Der igangsættes en diskussion blandt værkstedsmedarbejderne om indtjeningskravet. Er kravet en fordel eller ulempe? Hvilken betydning har kravet for værkstedstilbuddet, og hvad vil der ske hvis kravet bortfalder?

Diskussionen skal munde ud i en konklusion, der danner grundlag for den strategi, værkstederne vælger fremover.

9. Målrettet efteruddannelsesstrategi.
Bevidst efteruddannelsesstrategi der sikrer maksimal ressourceudnyttelse og gearer organisationen til at løse nuværende og fremtidige opgaver

Projektmateriale
Projektgruppen har barslet med tre hæfter samt en bilagssamling, hvor hæfte et beskriver projektets resultater, hæfte to beskriver de opgaver, der i dag løses på værkstederne og hæfte tre opstiller forslag til konkrete forandringsmuligheder. Bilagssamlingen indeholder hele interessentundersøgelsen.

Hæfterne kan findes som pdf. filer på Område Syds hjemmeside www.omraadesyd.sja.dk

Projektværkstedet

- i samspil med byens liv, kulturtilbud og den kreative klasse

Af projektleder Inge Lindegaard Kristensen, Projektværkstedet, Slagelse.

Dagen er ved at tage sin begyndelse på Projektværkstedet.

Peter kommer som altid i god tid og starter dagen med en smøg, udenfor selvfølgelig. Primært fordi han er smøgtrængende, men ligeså meget fordi han skal sige godmorgen og tage i mod alle sundhedsplejerskerne og dagplejepædagogerne fra Slagelse Kommune som arbejder ovenpå. Det er blevet et fast kutyme og en god start på dagen for Peter, men sandelig også for sundhedsplejerskerne og dagplejepædagogerne som ofte giver udtryk for at det er dejligt at møde på arbejde til en velkomstkomite, en lille sludder, eller blot et enkelt "Godmorgen – hvordan går det?" De giver udtryk for at det er et frisk pust og med til at berige deres fortravlede hverdag.

Lidt senere kommer Rune på sin cykel og i gården møder Rune pedellen fra "Omega", trykkeriet der ligger ved siden af Projektværkstedet. Pedellen går over og får en sludder med Rune: " Du er nok blevet klippet, jeg så dig hos frisøren i går. Hvad skal I lave i dag?

Marginalisering, devaluering, integration, normalisering, inklusion, rummelighed og mangfoldighed

Det er alle ord der er vigtige at have for øje i vores arbejde for udviklingshæmmede, og ord der fortæller lidt om vores syn på udviklingshæmmede.

Vi har indenfor vores felt altid haft det mål at skabe gode rammer og muligheder, for at udviklingshæmmede kunne få et godt liv. De pædagogiske holdninger og metoder har dog ændret sig markant, i og med at samfundets syn på de udviklingshæmmede altid har været nært forbundet med samfundets almindelige udvikling. De udviklingshæmmede har været "uønskede" og gemt af vejen, de har været "ønskede" og derfor trukket frem.

Ord som normalisering og integration har de seneste ca. 30 år

Projektværkstedet på Amalienborg.

været nøglebegreber, begreber som vi stadig arbejder efter men dog med et lidt andet mål og udgangspunkt.

I perioder har der været fokus på at de udviklingshæmmede skulle indrette sig til samfundet, nu taler vi om rummelighed og mangfoldighed. Samfundet skal også tilpasse sig de udviklingshæmmede.

I dag taler vi om, at vi alle er borgere med samme rettigheder og pligter, at mennesket er født med kompetencer og udvikles i samspil med andre i mellemmenneskelige dialoger livet igennem.

Serviceloven pointere, at den har til hensigt at forebygge og udvikle, samt skabe sammenhæng og helhed. Institutionsbegrebet er ophævet, hvilket betyder at dagliglivets struktur og indhold skal afinstitutionaliseres.

Denne artikel er skrevet med udgangspunkt i at fortælle om Projektværkstedets oplevelser og erfaringer med det at være en del af "det kulturelle liv – et helt almindeligt sted – i Slagelse – på Vestsjælland – i Danmark – langt væk fra institutionelle rammer". Men også om de sidegevinster det giver for alle parter. Og om de muligheder og nye perspektiver byens liv og kulturtilbud giver kursisterne. Og ikke mindst. Hvad kursisterne på Projektværkstedet giver bylivet, kulturen og andre mennesker.

På vores studietur til København besøger vi Kongens Have og statuen af H. C. Andersen.

Projektværkstedet

Projektværkstedet i Slagelse er et daghøjskolelignende 2-årigt kursustilbud for 13 voksne udviklingshæmmede i Vasac Center 3`s aktivitetsdel efter Servicelovens § 88.

Projektværkstedet udbyder 2-årige kursusforløb, hvor der er tale om udvikling af kursisternes personlige, faglige, sociale og kulturelle kompetencer i bred forstand. På Projektværkstedet arbejder vi projektorienteret og udbyder i det 2-årige kursusforløb projektperioder omhandlende f.eks. demokrati, brugerindflydelse, musik, Danmark og dansk kultur, mit netværk, mig og mit arbejdsliv, kunst indeholdende kreative processer hvor kursisterne er skabende kunstnere. Her i hele 2005 har vi arbejdet med H.C. Andersen på flere forskellige planer.

I projektarbejdet indgår læring gennem praktiske og kulturelle oplevelser. Opgaver og oplevelser hvor kursisten selv skal være deltagende og skabende i alle processer.

Et anderledes tilbud

Projektværkstedet er ikke et værksted i traditionel forstand. Det ligger centralt placeret i Slagelse bymidte, tæt på kulturelle tilbud af forskellig art, tæt på offentlig transport, tæt på indkøbs mulighe-

Projektværkstedet i Nyhavn i forbindelse med vores studietur "I H. C. Andersens fodspor".

der og først og fremmest tæt på "det almindelige byliv". Geografisk er vi placeret i en erhvervsejendom og vores nærmeste nabo, er et privat trykkeri, der hedder Omega kommunikation. På første salen i vores opgang har Slagelse Kommunes dagplejepædagoger og sundhedsplejerske til huse.

Primært placeringen og rammerne - gør en forskel og gør os til et anderledes tilbud. En forskel der er af afgørende betydning for vores koncept og pædagogiske tilbud, samt for kursisternes selvværd og selvstændighed.

Vi oplever gang på gang, at kursisterne profiterer af at komme væk fra deres vante omgivelser, at det virkelig har stor betydning at arbejde lige i byens centrum, at komme et sted hen, hvor almindelige mennesker færdes i deres arbejdsliv, på indkøb, for at tage bussen, eller blot stille sig op ved vejen sammen med en masse andre mennesker og se på Gardehusarerne, når de kommer ridende hver onsdag. At være tæt på og deltage i de kulturelle tilbud og muligheder gør en forskel for os og vores medmennesker.

Vi oplever ligeledes at kursisterne udvikler stor selvstændighed. Mange lærer selv at tage bybussen til og fra Projektværkstedet. Andre tager lige pludselig selvstændigt initiativ til at gå i Vestsjællandscentret. Et stort indkøbscenter som er vores nabo. Her kan man kigge eller handle lidt ind. Eller gå ind i kiosken, på tanken, lige om hjørnet og købe en bolle til formiddagskaffen. Pludselig kan kursisterne ting, som de aldrig har kunnet før. Med andre ord. Den tillærte hjælpeløshed som er en konstruktion, hvor man taler om, at relationen mellem den stærke, hjælperen og den afhængige, den hjælpeløse er blevet institutionel, ophæves her og øger kursistens selvstændighed. Den tillærte hjælpeløshed er blandt andet beskrevet af Brechin & Walmsley som Learned helplessness-modellen.

Derudover oplever vi på vores færden i byen en respekt og accept af vores tilstedeværelse. En tilstedeværelse der giver vores medmennesker nye perspektiver i deres liv.

Ifølge den amerikanske bestsellerforfatter Ricard Florida, der har skrevet bogen "Den kreative klasse" sker udviklingen i byer der er tolerante. Det er med andre ord ikke kun kursisterne på Projektværkstedet, der har udbytte af de tilbud og den stimulation byen giver. Byen har også brug for anderledes mennesker, der medvirker til mangfoldigheden i bybilledet. I samspillet mellem handicappede og ikke-handicappede opstår der nye værdier og nye sociale mønstre. Det handler om kobling af Projektværkstedets aktiviteter med det øvrige kulturliv og erhvervsliv i byen.

- Det sker eksempelvis når Projektværkstedet er en del af kulturnattens aktiviteter i Slagelse, med udstilling af diverse kunstprojekter.
- Det sker når vi deltager i diverse udstillinger og museumsbesøg
- Det sker når vi generelt tager på ture og oplever nyt.
- Det sker når vi inviterer gæstelærer fra byen til at holde oplæg der er vedkommende.

Vores oplevelser betyder alt

Kodeordet for alle vores projektperioder er orienteret omkring oplevelser. I forbindelse med vores forskellige projekter gør vi meget ud af at få ny viden og læring specielt ud fra helt konkrete oplevelser.

Et af vores beskrevne mål er, at tage del i det omgivende samfund, at blive inkluderet og være i kontakt med kulturlivet og samfundslivet.

I vores projektfolder beskriver vi, at vi vil være i begivenhedernes centrum. Vi vil være der hvor tingende sker. Vi vil ud og opleve. Vi vil være med når der sker noget nyt og spændende. Derfor er vores koncept tilrettelagt således at vi en gang årligt er på studietur af ca. 1 uges varighed og derudover planlægger vi to mini-ture pr. år af to til tre dages varighed. Turene planlægges ud fra de projekter vi arbejder med og som vedrører os, og samtidig er de med til at inspirere os og give ideer til vores projekter hjemme på Projektværkstedet. "Syn for sagen" metoden som vi kalder den.

Kommentarer fra det virkelige liv

F.eks. på vores studietur i juni 2005 boede vi seks dage på hotel på Frederiksberg i København,

her var temaet "På rejse i H.C. Andersens fodspor"

At komme "ud" og tage del i det kulturelle liv med 13 kursister gør en forskel for alle. Vi skaber opmærksomhed, men på en fantastisk måde. Interesse og imødekommenhed er nøglebegreber hvor end vi kommer frem og vi fornemmer virkelig, f. eks ved museumsbesøg med omviser, at de har forberedt sig og gjort sig mange tanker om hvordan de kan give os så god en oplevelse så muligt. Evalueringsmæssigt hører vi tit: "*Hvor har det været dejligt at få besøg af jer. I stiller nogle helt andre og anderledes spørgsmål end vi er vant til.*"

På vores hotel da vi sad og spise morgenmad med en masse andre gæster og fyldte over halvdelen af deres restaurant hørte vi bl.a. følgende "*Hvor er det bare godt at se, at I tager af sted med så mange, og hvor er det godt at I giver dem nogle oplevelser.*"

På tur til et grønt område i Slagelse hvor kursisterne skulle tegne ligesom H.C. Andersen gjorde på sine ture i både Danmark og udlandet, fik en af vores kursister følgende kommentar da hun spurgte en mand om hun måtte sætte sig ved siden af ham; så var svaret "ja endelig, det er meget bedre at sidde og tale med dig end med nogle af de andre der plejer at sidde her." Og så fik Maria en historie om hvordan man på 100 forskellige måder kunne tilberede sild. Det syntes Maria var så spændende og smigrende, at hun altså lige blev nød til at spørge om ikke han ville være hendes kæreste. Sådan skal det da bare gøres.

Nye værdier og nye sociale mønstre opstår!

Kim Nielsen, Helga Andersen og Jytte Mortensen kigger på den nye H. C. Andersen skulptur i Slagelse by.

Vasac Center 3

Vasac Center 3 står for Vestsjællands Amts Sociale Arbejdsmarkeds Centre og er et af fem sociale arbejdsmarkedscentre i Vestsjællands Amt. Vasac centrene løser den amtslige forsyningsforpligtigelse i forhold til beskyttet beskæftigelse, aktivitets- og samværstilbud og i forhold til Lov om aktiv beskæftigelsesindsats. Organisatorisk er Vasac Center 3 opdelt i et erhvervscenter efter § 87, et aktivitetscenter efter § 88 samt en administration.

Hvis der er nogen der arbejder projektorienteret med temaer eller lignende er H.C. Andersen for øvrigt et fantastisk emne at tage fat på, fordi han var så kreativ person med mange interesser.

Yderligere oplysninger

Projektleder Inge
Lindegaard Kristensen
Projektværkstedet
Østerbro 4C, stuen
4200 Slagelse

I praktik som jobcoach

Af pædagogstuderende Vicky Aagesen, Slagelse Pædagogseminarium, Afdeling Nord, Holbæk.

Jeg fik besked fra seminariet. Mit første ønske om at komme i 2. løn praktik på VASAC Center 5, Afdeling Thorshøj i Nykøbing Sjælland var blevet opfyldt. Så jeg ringede og aftalte et møde.

Da jeg blev introduceret for mine to vejledere, blev jeg bare så glad. Begge var spændende, originale og helt ideelle som praktikvejledere for mig.

Min praktik skulle forløbe således, at jeg skulle være med til at starte en ny gruppe samt følge jobcoachen i hendes arbejdsopgaver. Jeg skulle med tiden selv prøve at afholde afklaringssamtaler med de udviklingshæmmede, samt tage på virksomhedsbesøg for at skaffe nye arbejdspladser til de udviklingshæmmede som ønskede sig et job uden for Thorshøj.

I den nye gruppe fungerede jeg i det daglige pædagogiske arbejde. Her udførte vi forskellige arbejdsopgaver uden for Thorshøj.

Støtte og vejledning

Som føl i funktionen som jobcoach har jeg været med til at hjælpe en kvinde der var udviklingshæmmet på en almindelig arbejdsplads. Mit job var at støtte kvinden og lære hende de nye arbejdsopgaver i virksomheden. Det var en fabrik, hvor hendes arbejdsopgaver var, at gøre rent og lave kaffe til de ansatte på virksomheden. Jeg var med til at støtte og vejlede hende i ca. 14 dage. Derefter var hun i stand til at klare arbejdet på egen hånd. Hun har nu fået et skånejob på fabrikken og er ikke tilknyttet Thorshøj længere.

Information til virksomheder

Derudover har jeg været ude og informere om VASAC på to små virksomheder. Begge virksomheder overvejede om de skulle ansætte en medarbejder der var udviklingshæmmet fra Thorshøj. Dette har været en utrolig stor og lærerig udfordring. Det ene sted lykkedes det, at oprette et job til en udviklingshæmmet medarbejder. Det andet sted kunne vi ikke finde en medarbejder som kunne opfylde de arbejdsbetingelser virksomheden satte som krav.

Disse opgaver er en del af det jeg har beskæftiget mig med i min praktikperiode. Jeg har også deltaget i diverse møder med andre institutioner. Blandt andet om hvilke muligheder der var for den enkelte udviklingshæmmede medarbejder.

Job giver livsglæde

Jeg har nu været her på Thorshøj i et halvt år, og skal tilbage på seminariet. Når jeg ser tilbage på dette halve år, kan jeg se, at jeg har fået en meget større forståelse for VASAC's værdigrundlag. I starten kunne jeg ikke rigtig finde en mening med at tilbyde jobs til de udviklingshæmmede på det almindelige arbejdsmarked. Jeg troede det kun førte til nye nederlag i deres

I midten Henrik Clausen, der arbejder i tøjforretningen Frøslev i Nykøbing Sjælland. Til venstre pædagog Annette Fisher og til højre pædagogstuderende Vicky Aagesen.

liv, men denne hypotese har jeg fået afklaret. Når man ser på de udviklingshæmmede som er ude i praktik eller som har fået et skånejob på en virksomhed, ser man en livsglæde ved det de laver. Jeg ser også hvordan de udviklingshæmmede bliver værdsat på deres arbejdspladser. De skaber værdi for andre og andre skaber værdi for dem.

Virksomhederne skal være rummelige

I de virksomheder som har udviklingshæmmede ansat ser jeg, at der er en hvis form for prestige i at have en udviklingshæmmet medarbejder fra Thorshøj. Ikke at sige at det er grunden til de vælger at have en medarbejder. Forhåbentlig er den væsentligste grund, at virksomhederne kan bruge den udviklingshæmmedes arbejdskraft. Jeg mener, det vigtigste som jobcoach er, at kunne se hvilke hensigter og menneskesyn virksomhederne har, inden man tilbyder job til den udviklingshæmmede ude på arbejdsmarkedet. Hvis ikke virksomheden er rummelig i forhold til den udviklingshæmmede, mener jeg det kan ende i et nederlag for den udviklingshæmmede medarbejder.

For mig har denne praktik været utrolig livsbekræftende, og jeg har fået en masse med mig, som jeg kan bruge fremover, og jeg kan helt sikkert referere til nogle af de erfaringer i den kommende eksamen og mit videre studie.

Med støtte fra VASAC Center 5 startede Ilona Nathansohn i beskyttet beskæftigelse på en almindelig arbejdsplads. Nu har hun fået skånejob på fabrikken. Til højre pædagogstuderende Vicky Aagesen.

Bank-Mikkelsens pris 2005 til Lisbeth Jensen fra ULF

Af Hans Christian Hansen.

Prisoverrækkelsen af N. E. Bank-Mikkelsens pris 2005 fandt sted den 25. november 2005 i LEV's lokaler på Kløverprisvej i Hvidovre. Inden prisoverrækkelsen og mellem de forskellige indslag spillede TH Band fra Ishøj. Bandet blev startet i 1987 af en musiklærer på institutionen Thorshøjgård i Ishøj. Herefter bød Formanden for Niels Erik Bank-Mikkelsens Mindefond, Tadao Chiba bød velkommen og inden prisoverrækkelsen var der festforelæsning ved Birgit Kirkebæk.

Lisbeth Jensen

Bestyrelsesmedlem Jørgen Hansen fra N.E. Bank-Mikkelsens mindefond motiverede valget af årets prismodtager. "Lisbeth Jensen hædres med denne pris, der gives til mennesker, der sætter deres liv og kræfter ind på at gøre det mere normalt og menneskeligt værdigt at være forskellig. Derfor fortjener ingen den mere end Lisbeth. Der er nogle som mener, at visse af vores medborgere ikke kan tale deres egen sag. De må så forlade sig på velmenende støttepersoner eller andre advokater. Men Lisbeth har vist, at det ikke er en korrekt forestilling. Hun har på fremragende og letforståelig vis demonstreret, at den der selv har skoen på, også bedst ved, hvor den trykker. Hun har nu i en lang årrække tolket sine egne og sine ULF-medlemmers ønsker og behov over for det samfund, de er ligeværdige medlemmer af. Det er en indsats helt i Bank-Mikkelsens ånd." Efter prisoverrækkelsen takkede en glad Lisbeth Jensen for prisen. Hun har været formand for Udviklingshæmmedes Landsforbund, ULF fra foreningens start og er netop, under kampvalg, nyvalgt formand for ULF.

Mindefonden

Det var forstander Tadao Chiba fra Dansk Japansk Folkehøjskole i Bogense, der i 1993 tog initiativ til at stifte Niels Erik Bank-Mikkelsens Mindefond. Mindefondens formål er blandt andet at uddele Niels Erik Bank-Mikkelsens Socialforsorgspris til personer eller grupper, der har ydet en særlig indsats for mennesker med handicap. Mindefonden har også, med støtte fra Undervisningsministeriet i Danmark, udgivet en engelsk udgave af bogen "Niels Erik Bank-Mikkelsen – Father of the Normalization Principle (Hanamura 1998). Der er ikke fastsat nogen pris for bogen, men de der får den, donerer almindeligvis et pengebeløb til fonden. Interesserede kan henvende sig til formanden for mindefonden, Tadao Chiba, Fællesvej 11, 5400 Bogense. Bogen er skrevet af den japanske professor Haruki Hanamura og oprindeligt udgivet på japansk. I Japan er bogen solgt i over 10.000 eksemplarer.

Mindefondens bestyrelse består i øjeblikket af:
Forstander Tadao Chiba,
Dansk Japansk Folkehøjskole,
formand.
Speciallæge Ole Bank-Mikkelsen,
næstformand.
Dr. pæd. Birgit Kirkebæk,
forretningsfører.
Fhv. undervisningsinspektør
Jørgen Hansen.
Souschef Hasse Jacobsen, kasserer.
Landsformand for LEV,
Sytter Kristensen.
Vicekontorchef, Frode Svendsen.

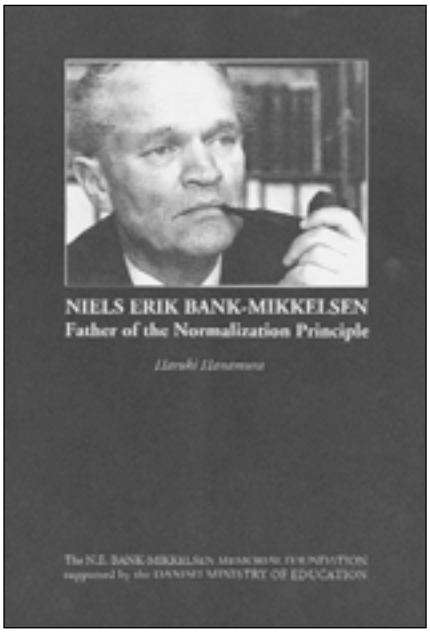

Niels Erik Bank-Mikkelsens Mindefond er stiftet af japaneren Tadao Chiba. Fonden har blandt andet udgivet bogen "Niels Erik Bank-Mikkelsen. Father om the Normalization Principle".

Litteratur

Læsere der ønsker at fordybe sig yderligere i tankerne bag Bank-Mikkelsens normaliseringsprincip kan hente viden i følgende litteratur:

Bank-Mikkelsen, N. E. 1971. *Afvigerbehandling*. København: Thanning & Appels Forlag.

Hanamura, Haruki. 1998. *Niels Erik Bank-Mikkelsen. Father of the Normalization Principle*. Bogense: Niels Erik Bank-Mikkelsen Memorial Foundation, supported by the Danish Ministry of Education.

Kirkebæk Birgit. 2001. *Normaliseringens periode. Dansk åndssvageforsorg 1940 – 1970 med særlig focus på forsorgschef N.E. Bank-Mikkelsen og udviklingen af Statens Åndssvageforsorg 1959 – 1970*. Holte: Forlaget Socpol.

EUSE Danmark en realitet

Af Henning Jahn.

Fokus på støttet beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked
EUSE, European Union for Supported Employment har nu fået en national afdeling i Danmark.

På den stiftende generalforsamling den 29. september 2005 i Slagelse, blev det besluttet at oprette EUSE Danmark og alle der ønsker at arbejde for foreningens målsætninger om at støtte alle bestræbelser for at udviklingshæmmede og andre mennesker med handicap kan få en plads på arbejdsmarkedet, kan melde sig ind i organisationen.

Foreløbigt planlægger EUSE Danmark at holde en national konference i 2006 om arbejdsmarkedsintegration. Desuden vil EUSE Danmark udgive et nyhedsbrev og oprette en hjemmeside, hvor man kan hente inspirationsmateriale til arbejdet med arbejdsmarkedsintegration. Herudover vil EUSE Danmark udgive et elektronisk nyhedsbrev.

EUSE blev skabt i 1993
EUSE, European Union of Supported Employment blev skabt af Christy Lynch, Irland og Michael Kamp, Holland over en middag. De havde en idé om at iværksætte et netværk som kunne fremme støttet beskæftigelse i Europa.

Ud af disse indledende diskussioner blev EUSE etableret og registreret under hollandsk lovgivning som en ikke-statslig organisation i 1993. De stiftende nationale forbund var Irland, Holland, Spanien, Portugal, Tyskland og Storbritannien.

Den første EUSE konference fandt sted i Rotterdam i 1993, hvor over 100 delegerede fra hele Europa deltog. Siden har medlemskabet i EUSE udviklet og udvidet sig.

Formål og aktiviteter
Målet for EUSE er at lette udviklingen af støttet beskæftigelse over hele Europa, og skabe en platform for samarbejde med andre organisationer og foreninger på såvel et europæisk som et globalt niveau.

Det overordnede formål er at fremme modellen bag støttet beskæftigelse gennem udveksling af information, viden og praktiske erfaringer. Dette opnås gennem en række forskellige aktiviteter:

1. EUSE konferencer afholdes hvert andet år. (Rotterdam, Holland, 1993; Dublin, Irland, 1995; Oslo, Norge, 1997; Rom, Italien, 1999; Edinburgh, Skotland, 2001; Helsinki, Finland, 2003; Barcelona, Spanien, 2005)
2. Udveksling af information gennem jævnlige udsendelser af tryksager, nyhedsbreve, e-mails, samt via EUSEs website.
3. Politisk arbejde – påvirkning af europæisk social og økonomisk politik.
4. Samarbejde med andre nationale forbund i Europa, samt globale organisationer.
5. Udvikling af nye nationale forbund – hjælp og støtte til organisationer til at de kan etablere deres eget nationale forbund.
6. Kampagner og lobbyarbejde for personer med væsentlige handicaps rettigheder til adgang til erhvervsuddannelse og erhvervsbeskæftigelse.
7. Forskning i og udvikling af modeller for god praksis, personaleudvikling, juridisk procedure, kvalitetsstandarder, ressourceopbygning og lovgivning.
8. Medlemsservice og støtte til nationale forbund.

EUSE er en ikke-statslig organisation og medlem af "The European Disability Forum" (EDF) og "European Association of Service Providers for Persons with a Disability" (EASPD). Du kan få flere informationer om den europæiske organisation på www.euse.org

EUSE Danmark har oprettet en hjemmeside www.eusedenmark.dk, hvor man kan melde sig ind eller man kan skrive til EUSE Danmark, att. Henning Jahn, Industrivej 9, 4200 Slagelse.

Så taget var ved at lette

Af Henning Jahn.

Det årlige Grand Prix for Handicapbands

Lige knapt 1000 udviklingshæmmede og deres ledsagere, var samlet til det det årlige Grand Prix for Handicapbands i Antvorskovhallen i Slagelse den 29. oktober 2005.

Det blev til et brag af en folkefest, hvor taget var ved at lette, hver gang et nyt band gik på scenen og alle bandets supportere myldrede frem med bannere og dannebrogsflag.

Til lejligheden var der nedsat en dommerkomite bestående af en tidligere bokser, en maskinarbejder fra et beskyttet værksted, Peter fra Peter og Morten, en computernørd fra et medieværksted, en direktør fra den amerikanske organisation Lifeworks (hun taler og forstår dansk) og centerlederen fra VASAC Center 3 fungerede

som overdommer. Dommerkomiteen kårede gruppen "Mickey Rean" fra Varde til årets vinder.

Førstepræmien var 5.000 kr., indspilning af en cd og en kontrakt med optræden på Special Olympics idrætsfestival i 2006.

Høj kvalitet

Lad det være sagt med det samme! Alle de deltagende bands var af høj kvalitet og det fremgik klart at alle have øvet deres sang i mange måneder.

Alle sange måtte ikke tidligere have været fremført og skulle altså være hjemmekomponerede.

Mange havde også virkeligt gjort noget ud af deres sceneshow, som f.eks. "Go for it" fra Kalundborg der optrådte med en H.C. Andersen sang og var klædt i fantasifulde kostumer.

VASAC Center 3 stod som arrangører, sammen med den landsdækkende komite der står bag Grand Prix for Handicapbands, og havde prøvet at lave arrangementet så det virkede som det andet Melodi Grand Prix, man kan se på fjernsynet. Der var nummerpigen Louise, og festlige indslag af de to entertainere fra Banjoko og så var der storskærm så man kunne gå backstage og interviewe orkestrene og se sig selv og de optrædende.

Brugere og personale fra VASAC Center 3 stod sammen med en gruppe frivillige bag den tekniske og praktiske afvikling af Grand Prixet og serveringen under den efterfølgende Grand Prix fest.

Du kan se meget mere fra årets Grand Prix for Handicapbands på www.grandprix2005.dk

Her kan du også læse om hvad der skal til for at stille op til Grand Prix 2006.

Social IT

Af Lars Mols, BizzKIT, Odense.

Klienter på de sociale institutioner i Danmark er i centrum. Og det skal de fortsætte med at være. Det stiller krav til institutionerne om effektivitet. Effektivitet handler ikke kun om normering og tid til den enkelte, men også om kvalitet i arbejdet. Midlerne til at opnå kvalitet i arbejdet er mange. Først og fremmest handler kvalitet i sociale institutioner om pædagogiske målsætninger, handlingsplaner og udvikling af kompetencer hos klienterne.

Inden for de seneste 10-15 år er der i Danmark gjort en kæmpe indsats for at indføre informationsteknologiske løsninger i mange sektorer. IT skal lette dagligdagen ved at systematisere informations- og kommunikationsopgaver, som hører med, når man skal administrere data og kommunikere med hinanden internt og eksternt.

Indførelsen af IT handler i bund og grund om at kvalificere dokumentation og rutiner således at de frigivne ressourcer kan overføres til det centrale: Mennesker.

Øget digitalisering på socialområdet vil være med til at sikre den bedst mulige behandling og de bedst mulige tilbud. Inden for sundhedssektoren er man langt fremme med indførelse af IT-værktøjer til indsamling og strukturering af data, samt systematisering af intern og ekstern kommunikation. De sociale institutioners samarbejdspartnere, fx den praktiserende læge, sygehusene, fysioterapeuter, kommune, amt og pårørende, benytter sig i dag i vid udstrækning af IT.

Bryd med gamle vaner

Men hvad er det så de sociale institutioner kan få ud af at indføre IT-teknologi? Det er en arbejdsgruppe bestående af aktører fra Fyn i gang med at kortlægge. Undersøgelser på sociale institutioner, som er nævnt senere i artiklen, viser, at der er et stort potentiale i indføring af IT. Hvis målet er at skabe mere sammenhæng i ydelserne over for klienterne, at opnå mulighed for videndeling, at øge servicekvaliteten og at frigøre ressourcer, så siger det sig selv, at der er et udviklingspotentiale, når socialpædagogerne på mange institutioner i dag benytter sig af ringbind i arkivskabe, kinabøger, mundtlige beskeder og kardex for at holde sig opdaterede om klienterne. Og for at vende tilbage til samarbejdsparterne: Hvis der hurtigt skal udvekles data om en klient med den praktiserende læge eller sygehuset, så ville det lette arbejdsgangen og tidsforbruget betydeligt, hvis man havde elektronisk adgang til sådanne informationer og hurtigt kunne overføre dem til de relevante modtagere.

Kick-start projekter gennemført

På baggrund af ovenstående potentiale og med en fælles målsætning om at udvikle brugertilpassede løsninger er en fynsk initiativgruppe i gang med etablering af netværk og projektudvikling på området 'Social IT'. Med henblik på at påvise nytteværdi og markedsbehov for strukturering af dokumentation og etablering af videndeling i sociale institutioner, har gruppen allerede igangsat og gennemført to kick-startprojekter. Projekterne tog afsæt i eksisterende kommunikationsbehov hos et bo- og aktivitetssted for voksne udviklingshæmmede. Fokus i det ene projekt var digitalisering af videooptagelser af epilepsianfald, som indgår i korrespondancen mellem institutionen og Neurologisk Afdeling, Odense Universitetshospital. Fokus i det andet projekt er oprettelse af elektronisk kommunikation mellem institutionen, praktiserende læger og Odense Universitetshospital, med baggrund i allerede eksisterende informationsudvekslinger – potentielt vil en social klientjournal muliggøre kommunikation internt på institutionen og eksternt med samarbejdspartnere som sygehuse, praktiserende læger og andre, via sundhedsdatanettet – et sikkert og godkendt system til digital kommunikation. Konklusionen på projekterne er, at der med stor succes og få virkemidler kan overføres digitale strukturer fra sundheds- til socialområdet, hvis de rigtige platforme og værktøjer udvikles. Projekterne påviser et stort potentiale i øget digitalisering på socialområdet.

Behov for overblik

De to kickstartprojekter blev i foråret 2005 afløst af forprojektet '*Social IT – Dataudveksling med institutionen i centrum*'. Forprojektet kort-

lægger den eksterne samt dele af den interne kommunikation blandt specialinstitutioner i Danmark og foreslår potentielle tiltag for at forbedre kommunikationen. I alt deltog ca. 175 institutioner i forprojektet, enten via et elektronisk spørgeskema eller i den omfattende interviewrunde, der blev foretaget i Vejle Amt, Fyns Amt og Århus Amt. Lejligheden skal her benyttes til at takke de involverede fra forstandergruppen, samt institutionerne for deres medvirken i undersøgelsen. Engagementet var stort og deltagelse fra brugerne uundværlig i en proces, som netop ønsker at brugernes behov er det vigtigste.

Resultatet af undersøgelsen viste et stort udviklingspotentiale med hensyn til at sætte kommunikation og dokumentation i system via digitalisering, men også at der er udfordringer, inden målet er nået. Store forskelle i arbejdsrutiner fra amt til amt, store forskelle i forventninger og holdning til problemstillingen og folks generelle holdning til informationsteknologi viste sig at være de store hjørnesten i forhold til at sikre forbedringer. Ligeledes viste det sig, at frekvensen af kontakt til samarbejdspartnere inden for de tre områder er meget forskellig. Generelt kan det fastslås, at der hersker tvivl i mange institutioner, når snakken falder på krav til dokumentation til det offentlige, parathed over for indføring af nye arbejdsstrukturer samt konsekvenserne i forbindelse med strukturreformen i januar 2007. Men samtidig skal det også slås fast, at man på institutionerne sagtens kan se et stort potentiale i at tænke nyt, forudsat at det kan frigive ressourcer til at få mennesket i centrum.

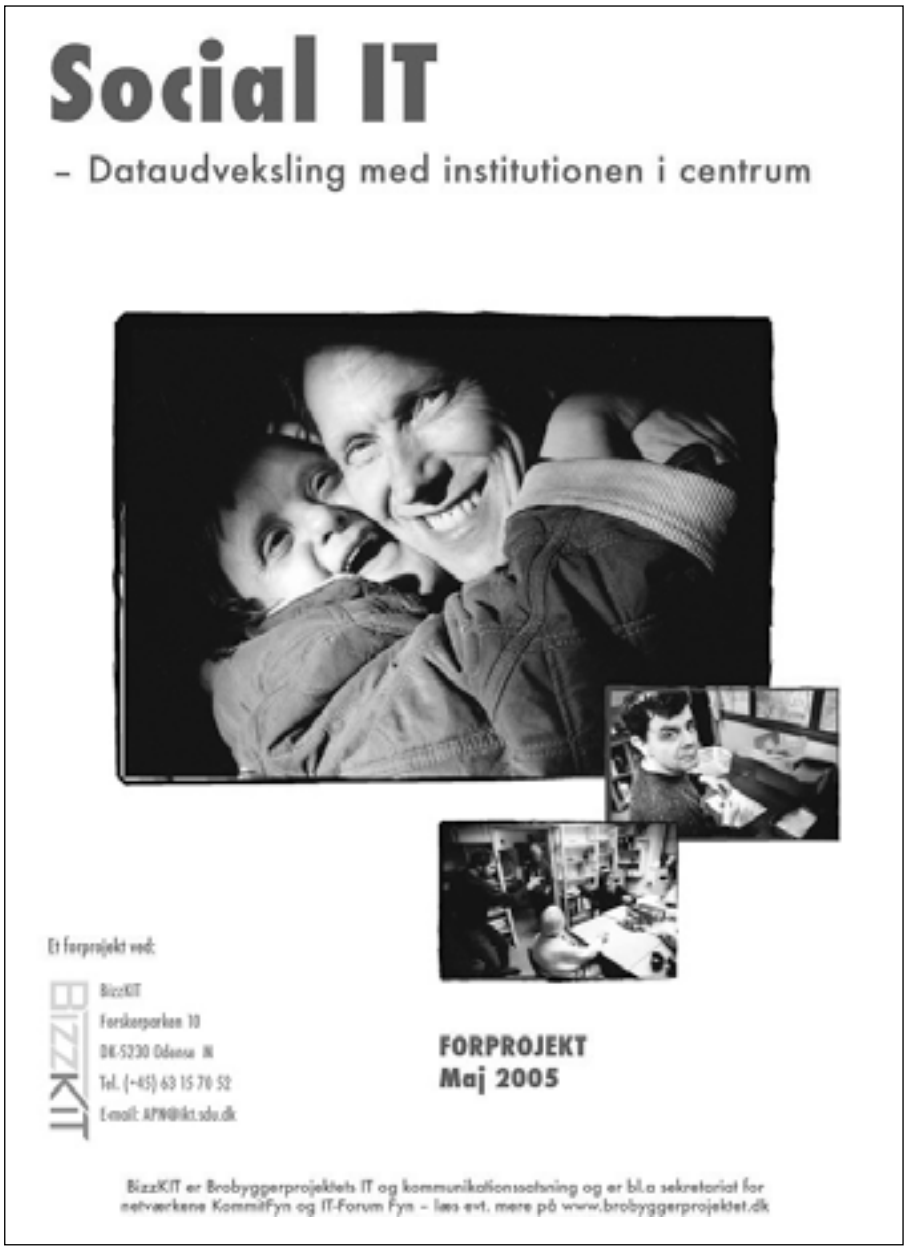

Konference i Odense

I december 2005 afholdes en konference om Social IT i Odense, hvor bl.a. Forstandergruppen og pædagogisk personale fra landets sociale institutioner vil blive inviteret med. På konferencen vil de foreløbige resultater i Social IT blive fremlagt. De involverede vil fortælle om målet med hele indsatsen på området, ligesom der vil blive sat fokus på, hvilke behov brugere af digitaliseringen har, og hvordan løsningerne bedst bringes i anvendelse. I den forbindelse opfordres der her til, at mange repræsentanter fra Forstandergruppen møder op, så medlemmerne af gruppen kan få indflydelse på, hvilke undersøgelser, der videre i forløbet er brug for at få sat i gang. Der vil på konferencen blive stillet yderligere skarpt på, hvordan viden kan struktureres og hvordan arbejdsgangene kan gøres smidigere med indførelse af IT i den sociale sektor.

Ønsker du mere information om Social IT:
Kontakt Sekretariatsleder
Anette Pihl Nielsen,
BizzKIT,
telefon 63 15 70 52
eller apn@BizzKIT.dk
– eller se mere på www.bizzkit.dk

Kastaniely fik mere fleksibel dagligdag

Af Per Roholt, Bureau 4, Odense.

Hverken fastansatte eller vikarer på børne- og ungeinstitutionen Kastaniely ved Faaborg havde deres egen arbejds-e-mail, da institutionen blev koblet på Bosted Systemet. Med systemet fik både ledelse og medarbejder derfor et værktøj, som de havde sukket efter i årevis.

Den interne kommunikation var vanskelig, da Kastaniely købte Bosted Systemet i slutningen af 2004. Inden da var institutionen på bare syv år vokset fra otte beboere og 10 ansatte til en institution med seks afdelinger med 35 børn og 140 ansatte.

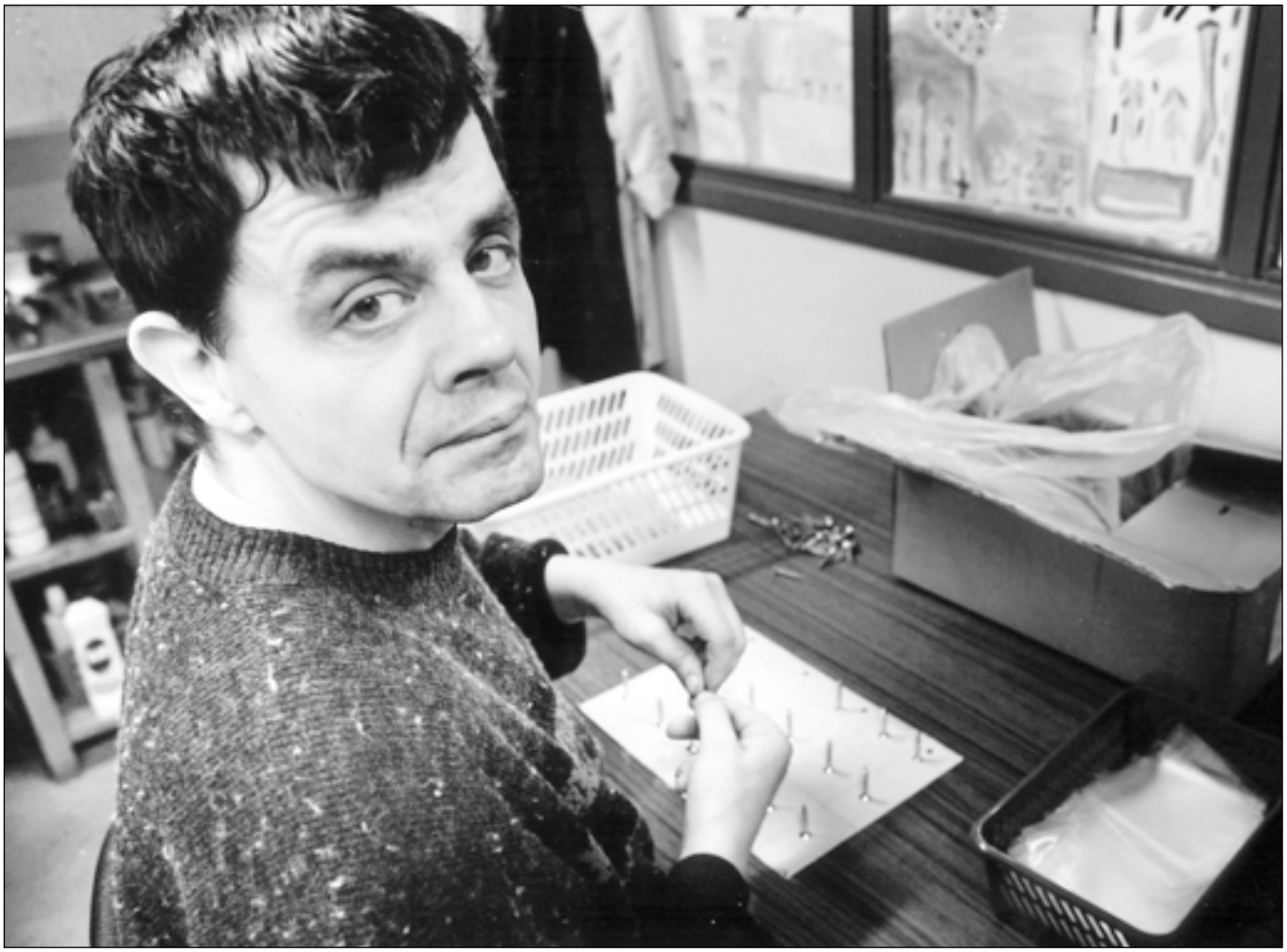

”Afdelingerne ligger spredt i området, så det var besværligt at holde den daglige kontakt, og vores dagbogssystem var både ulovligt og utidssvarende. Desuden savnede vi et digitalt redskab, så vi kunne arbejde struktureret med mål og handleplaner,” siger Kim Rifsdal, administrator for Bosted Systemet på hele institutionen og afdelingsleder for Langemarken, - den ene af Kastanielys seks afdelinger.

”Med Bosted Systemet kan vi som ledelse nu få mere og bedre information hurtigere ud til medarbejderne - samtidig, undgår vi myter og rygtedannelse. Desuden har medarbejderne fået et redskab til at udveksle viden og erfaring,” siger Kim Rifsdal.

Det begyndte med en fejl

Egentlig begyndte det hele med en forkert beslutning.

”Vi blev introduceret til Bosted Systemet allerede for flere år siden, men dengang valgte vi et andet it-system, som vi imidlertid aldrig fik til at fungere. Jeg havde det installeret på min egen computer, men det var for tungt at brede ud til alle medarbejdere”, siger Kim Rifsdal.

Da Kastaniely i slutningen af 2004 kontaktede Team online for at se nærmere på Bosted Systemet igen, var ledelsen ikke i tvivl:

”Vi så systemet om formiddagen og købte det om eftermiddagen. Det har vi ikke fortrudt,” siger Kim Rifsdal.

For i løbet af få dage havde alle medarbejdere adgang til Bosted Systemet, og uden større introduktion kastede de sig ud i at arbejde med systemet.

”Vi bad simpelthen medarbejderne om at sætte sig ned og lege med systemet. De første dage var der mest tale om hej-hej-hilsener i vores debatfora, men på forbløffende kort tid er alle kommet i gang med at bruge systemet,” siger Kim Rifsdal

Fleksibel dagligdag

En af Kastanielys medarbejdere, pædagog Flemming Larsen, mener også, at Bosted Systemet giver både ledelse og medarbejdere en række nye muligheder:

”På en døgninstitution kan arbejdet være meget hektisk. Så det hænder, at man glemmer at sige noget, når man går hjem. Nu kan jeg logge mig på systemet hjemmefra og give beskeden videre med det samme.

Hvis jeg har haft fri i nogle dage, er det også praktisk lige at kunne gå på systemet søndag aften og få et hurtigt overblik. Så ved jeg lidt om, hvad der venter mig på arbejdet,” siger pædagog Flemming Larsen.

Selv om han har mange roser til Bosted Systemet, kan han dog også finde et par torne.

”Jeg kunne da godt tænke mig, at brugerfladen var lidt mere overskuelig, og bogstaverne er lidt små. Sådan er der nogle små irritationsmomenter. Men ideen med Bosted Systemet er kanon og gør hele arbejdet mere smidigt, siger pædagog Flemming Larsen. Desuden arbejde leverandøren Team Online hele tiden på, at forbedre systemet i samarbejde med os som brugere af systemet.

Fremtidens system

Med købet af Bosted Systemet er digitaliseringen af Kastaniely da også først lige begyndt, mener afdelingsleder Kim Rifsdal:

”Da vi blev introduceret til systemet, faldt vi især for muligheden for at løfte vores daglige arbejde til et helt andet niveau rent fagligt ved at arbejde digitalt og systematisk med mål og delmål sammenholdt med de daglige observationer. Det skal vi arbejde videre med,” siger afdelingschef Kim Rifsdal.

Samtidig er han bevidst om, at systemet kan spare institutionen både tid og penge.

”Systemet er utroligt tidsbesparende, blandt andet fordi personalet er bedre forberedt til de fælles møder. Om nødvendig, kan jeg i feriesituationer administrere tre afdelinger hjemmefra - og alligevel følge med i, hvordan døgnet forløber”, siger Kim Rifsdal, der ikke er i tvivl om, hvad næste store skridt bliver:

”Bosted Systemet er forberedt for IP-telefoni, og vores telefonregninger er gigantiske, så det er vores næste fælles projekt,” siger afdelingschef Kim Rifsdal, Kastaniely.

Bosted Systemet er udviklet af IT-virksomheden Team online a/s i Odense i samarbejde med bo-og aktivitetsstedet Lindebjerg i Aarup samt Fyns Amts handicapafdeling.

Kastaniely ved Faaborg er en specialinstitution for børn og unge, som har brug for længerevarende behandlingsforløb på grund af sociale, psykiske eller psykiatriske problemer. Institutionen med 35 børn og 140 ansatte har seks afdelinger, som ligger geografisk spredt i området.

Kastaniely
Forstander Bente Madsen
Brahesvej 14
5600 Faaborg
Telefon 62 24 15 77
Egebo.Inst_post@fyns-amt.dk

Digital forvaltning

Af Per Roholt, Bureau 4, Odense.

I et hug har psykiatriforvaltningen i Vejle Amt indført Bosted Systemet på alle amtets socialpsykiatriske institutioner. En fælles beslutning med fuld opbakning fra både psykiatriforvaltningen og institutionsledere betyder, at samtlige institutioner er blevet bundet sammen på bare tre måneder.

"Indførelsen af Bosted Systemet i hele socialpsykiatrien er på mange måder et mønster-eksempel på digitaliseringsprojekter i det offentlige."

Det mener Morten Krøyer Friis, der som projektleder for Projekt Digital Forvaltning og kommunikation i Vejle Amt har været med til at indføre Bosted Systemet på amtets socialpsykiatriske institutioner.

Baggrunden

I Vejle Amt havde de socialpsykiatriske institutioner i flere år arbejdet med handleplaner, da psykiatriforvaltningen i 2004 valgte at stoppe op for at gøre status.

"Alle arbejdede seriøst med handleplaner, men arbejdet blev gjort på vidt forskellig måde. Kun få institutioner havde egentlige it-systemer, mange skrev handleplaner ind i Word og atter andre medarbejdere opdaterede deres handleplaner i hånden og fik afdelingens sekretær til at skrive dem ind," siger uddannelses- og udviklingskonsulent, Margrethe Langer, Psykiatrisk Informationscenter.

Psykiatriforvaltningen tog derfor initiativ til et udviklingsprojekt, som skulle sikre den faglige kvalitet i handleplanerne. Målet var at gøre handleplanerne til et aktivt samarbejdsredskab, et middel til koordination mellem institutionerne og et dokumentationsredskab.

Fælles standard

Resultatet blev en fælles minimumsstandard, der sikrer, at alle institutioners handleplaner mindst skal omfatte syv hovedområder:

- Basisoplysninger, inklusiv samtykkeerklæring
- Samarbejdsrelationer
- Baggrundsoplysninger
- Beskrivelse af hverdagsliv
- Konklusion på baggrundsoplysninger og beskrivelse af hverdagsliv
- Målsætninger for udviklingsfelter
- Årlig statusbeskrivelse til kommunale samarbejdspartnere

Men i processen fandt deltagerne også ud af, at der ville være store fordele ved at digitalisere handleplanerne, og projektlederen for amtets digitale indsats, Digital Forvaltning og kommunikation blev involveret i at finde en teknisk løsning.

"I stedet for at nøjes med et papirkoncept med fare for rod i udskrifter og filer havde ledelse og institutionsforstandere i enighed besluttet at gå efter en digital løsning," siger Morten Krøyer Friis, der som projektleder hjalp med at afsøge markedet og pegede på Bosted Systemet, som en oplagt løsning:

"Bosted Systemet er udviklet til det, som det skal bruges til, og det er tydeligt at Team online har haft brugerne med i udviklingsarbejdet. Det hele fungerer og er let tilgængeligt og nemt at anvende, siger Morten Krøyer. På få måneder var beslutningen truffet, og Bosted Systemet implementeret i hele organisationen.

Genkendelsens glæde

I første omgang havde institutionerne dog svært ved at genkende deres eget nye handleplanskoncept i Bosted Systemets udgave, men Team online tilpassede hurtigt systemet, så handleplansmodulet understøttede de nye handleplaner.

Så da systemet blev præsenteret på de socialpsykiatriske centre i amtet, lignede systemet de handleplaner, som medarbejderne arbejdede med i dagligdagen.

"Implementeringen af de nye handleplaner er gået over forventning. Men vi har også gødet jorden, involveret såvel ledelse som medarbejdere og været ude på de enkelte institutioner og sikret, at systemet lever op til de krav, som medarbejderne står over for i hverdagen", siger uddannelses- og udviklingskonsulent, Margrethe Langer.

Fordele ved ét system

For projektleder Morten Krøyer, Digital Forvaltning og kommunikation har der været flere fordele ved, at implementere det samme system i hele socialpsykiatrien:

"Først og fremmest har vi jo stordriftsfordelene, som også betyder noget for økonomien. For det andet får vi jo et større grundlag for at skabe gode ideer og flere

kolleger at drøfte problemer med i dagligdagen. Endelig er det nemt at overflytte data om klienter, der jo ind i mellem flytter mellem de forskellige socialpsykiatriske tilbud, " siger Morten Krøyer Friis.

Også Margrethe Langer er tilfreds med projektet til dato.

"Systemet kører rigtig godt, og vi har vi fået et system, der understøtter vores handlingsplaner, men som stadig rummer plads til individualitet på de enkelte afdelinger.

Vi har lagt helt vildt meget energi i projektet, men vi tror på, at systemet nok skal give os de fordele, som vi har ønsket", siger uddannelses- og udviklingskonsulent, Margrethe Langer, Psykiatrisk Informationscenter.

Bosted Systemet er udviklet af IT-virksomheden Team online a/s i Odense i samarbejde med bo- og aktivitetsstedet Lindebjerg i Aarup samt Fyns Amts handicapafdeling.

Socialpsykiatrien i Vejle Amt har ca. 500 medarbejdere fordelt på 10 institutioner, der alle er meget forskellige i størrelse og målgruppe.

Psykiatriforvaltningen Vejle Amt
Kontorchef
Torben Kyed Andersen
Telefon 75835333
tka@vejleamt.dk

Den Uvildige Konsulentordning

Af Alice Brun, Den Uvildige Konsulentordning, Kolding.

Folderen "Hvis sagen gør knuder" kan fås ved henvendelse til DUKH.

Mange mennesker med varige funktionsnedsættelser, der kan være af fysisk eller psykisk art, får på et tidspunkt brug for ydelser fra det offentlige. Ydelser som personlig hjælp, specialundervisning, hjælpemidler, pension, revalidering eller anden særlig støtte, der kompenserer for funktionsnedsættelsen.

De fleste får uden større problemer den hjælp, de har brug for, fra kommunen eller amtet. Nogle gange går det imidlertid galt. Borgeren oplever, at støtten og samarbejdet med kommunen er problematisk. Måske opstår der tvivl om, hvorvidt borgeren har fået den hjælp, han kan tilkomme.

I de situationer har borgeren mulighed for at søge rådgivning i Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DUKH.

DUKH har udgivet en lille folder, der fortæller lidt om, hvad konsulentordningen kan bruges til. Pjecen kan fås ved henvendelse til DUKH. Det er også muligt at finde information om støttemuligheder på DUKH's hjemmeside: www.dukh.dk

DUKH er en selvejende institution under Socialministeriet, oprettet efter Lov om Social Service. DUKH. Skal styrke retssikkerheden for personer med handicap gennem information og rådgivning.

DUKH's rådgivning er statsfinansieret og dermed uden brugerbetaling.

Folderen "Hvis sagen gør knuder" kan bestilles ved henvendelse til:
DUKH
Postboks 284
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
Tlf. 76 30 19 30
E-mail: mai@dukh.dk
www.dukh.dk

Udviklingshæmning og brugerinddragelse

Boganmeldelse af næstformand Mogens Seider, Socialpædagogernes Landsforbund.

Vi er nået langt, men der er endnu længere igen.

Efter at have læst bogen "Udviklingshæmning og brugerinddragelse" af Mona Burgdorf Herskind har jeg på en måde stor energi. Samtidig sidder jeg også med en klar fornemmelse af "at være ramt". Jeg er ramt på min faglige stolthed, ramt på mit fags vegne, ramt af min egen naive tro på, at socialpædagogerne, (for det er vel også dem vi taler om) generelt var kommet lidt længere af den sti, der fører til brugernes reelle selvbestemmelse på og i eget liv.

Det professionelle arbejde med udviklingshæmmede medborgere betegnes med god grund som en af de største succeshistorier i dansk socialpolitik. Der er knoklet for at skabe nogle ordentlige livsvilkår for de medborgere, som omsorgsassistenter og siden hen socialpædagoger professionelt har været i kontakt med. Med etik- og menneskesyns diskussioner i baghovedet har jeg vel troet, at det er socialpædagogerne, der har opfundet og introduceret begreberne medindflydelse og brugerinddragelse.

Kan forfatteren så være dette bekendt? Jeg mener, det gik jo lige så godt, eller det var måske bare noget jeg troede? Ja og nej. Selvfølgelig er der en vigtig dagsorden i hele bogens tema og nej, det gik ikke bare lige så godt.

Andre undersøgelser og interviews har kraftigt signaleret, at der ligger en meget stor faglig udfor-

dring for de professionelle, der har de nærmeste og tætteste relationer til medborgere med udviklingshæmning. Udfordringen er at få paradigmeskiftet fra tidligere tiders institutionaliserede lovgivning til menneskesynet og værdierne bag Lov om Social Service implementeret i krop og tanke.

Vi må som professionelle udvikle en moderne pædagogik, hvor vi i den grad er opmærksomme på vores egen tilstedeværelse i andre menneskers liv. Bogen her er en vigtig gave i disse udviklingsbestræbelser, og jeg er ret overbevist om, at der vil blive taget godt imod den blandt kompetence- og udviklingssøgende professionelle.

Jeg vil tro at mange praktikere vil søge hen i bogens afsnit om interviews med brugere og medarbejdere, da disse afsnit er lysende eksempler på episoder og diskussioner, som mange vil kunne genkende fra deres egen hverdag. Jeg vil dog også anbefale, at læseren dvæler ved afsnittene, der beskriver metoderne, der er anvendt i arbejdet med bogen.

Hvis vi også vil lade os blive klogere af den væsentlige viden, der ligger i metodebeskrivelserne, kan bogen være med til at skabe diskussioner og sætte af til en ny faglig dagsorden hos praktikere.

Pædagoger vågner jo ikke op om morgenen, og siger til sig selv: "i dag vil jeg stå i vejen for en udviklingshæmmets medindflydelse". Jeg tror på, at pædagoger vil bestræbe sig på at optræde og agere respektfuldt og ydmygt overfor brugerne og deres krav om at leve deres liv, på deres betingelser, og med deres ønsker til livet.

Med forfatterens opsamling samt viden om magtteorier og sociologiske forståelsesperspektiver tror jeg, at pædagogiske medarbejdere kan opdage og relatere sig selv som en del af et større system, hvor det ikke bare er relationen mellem pædagogen og brugeren, der afgør om indsatsen er kvalificeret og opleves som kvalificeret af brugeren. Mange komplekse faktorer spiller ind på forholdet mellem den professionelle og brugeren. Uanset hvor meget pædagogen ønsker at inddrage brugeren i beslutningsprocesserne vedrørende sit eget liv, så vil samfundsmæssige og institutionelle vilkår påvirke den konkrete praksis.

"Udviklingshæmning og brugerinddragelse" er et godt indspark i den fortsatte diskussion og udvikling af brugernes ret til at være herre i eget hus. Jeg tror bogen kan være anledning til mange fornyede og tiltrængte diskussioner blandt professionelle. Det er afgørende for den socialpædagogiske praksis, at vi til stadighed minder hinanden om, at vores praksis skal bygges på individuelle løsninger i forhold til det enkelte menneske og i en dyb respekt for menneskets integritet og værdighed. Der er sket store fremskridt og vi er nået langt, men der er endnu længere igen. God rejse.

Mona Burgdorf Herskind
Udviklingshæmning og brugerinddragelse
- "det er mig der bestemmer her…!?"
160 sider
Pris kr. 280,-
Forlaget Udvikling

Appetitvækkeren

Af Hans Christian Hansen.

SOR Rapport

Samordningsrådet for arbeid for mennesker med psykisk utviklingshemning, SOR i Norge udgiver bladet "SOR Rapport" seks gange om året. Bladet publicerer artikler om arbejdet for mennesker med udviklingshæmning. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til SO-R's sekretariat:
Generalsekretær
Tormod Mjaaseth
Stiftelsen SOR
Diakonhjemmet højskole
Diakonveien 14
Postboks 184 Vinderen
0319 Oslo
Norge
Tlf. 22 96 37 07
E-mail: sor@sor-nett.no
www.samordningsradet.no

Børnelove og socialpædagogik

I bogen "Børnelove og socialpædagogik gennem hundrede år" gennemgår forfatteren Inge M. Bryderup socialpædagogikkens historiske udvikling. Det er primært anbringelser af børn og unge på institutioner der belyses. Bogen rummer blandt andet en række af de anbragte børns egne fortællinger om hverdagen på institutionerne. Inge M. Bryderup er lektor ved Institut for pædagogisk sociologi på Danmarks Pædagogiske Universitet. Hun er uddannet sociolog og har gennem 25 år beskæftiget sig med socialpædagogisk arbejde.
Inge M. Bryderup
Børnelove og socialpædagogik
gennem hundrede år
Forlaget Klim, Århus

Bliv medlem af Forstandergruppen

Forstandergruppen arrangerer landsmøder og konferencer om arbejdet for udviklingshæmmede. Med virkning fra den 1. januar 2004 er Udvikling fusioneret med Forstandergruppen. Dermed er Tidsskriftet Udvikling, Forlaget Udvikling og Forstandergruppen integreret i samme forening.

Foreningen optager som medlemmer botilbud og dagtilbud for udviklingshæmmede, repræsenteret ved lederen af tilbuddet. Som medlem af Forstandergruppen får du automatisk indbydelse, og du får rabat på deltagelse i spændende landsmøder og konferencer om arbejdet for udviklingshæmmede.

Prisen for medlemskab i 2006 er: Kr. 500,- for institutioner med under 15 ansatte.
Kr. 1.500,- for institutioner med 15 – 40 ansatte.
Kr. 3.000,- for institutioner med over 40 ansatte.
Indmeldelse i Forstandergruppen sker ved henvendelse til:
Forstandergruppen
Sekretariatet
Ladegårdsgade 44 – 46
5610 Assens
Tlf. 64 71 59 93
Fax 64 71 59 92
E-mail:
forstandergruppen@nypost.dk

Samfundsvidenskab i praksis

Opmærksomhed og krav om evaluering og dokumentation er stigende. Dokumentation af socialt og pædagogisk arbejde er ikke mindst aktuelt i forbindelse med strukturreformen. Men hvordan griber man det an? Bogen "Samfundsvidenskab i praksis" giver svar på hvordan man laver interviews, observationer, spørgeskemaer, statistikker og kvalitative analyser. Det er en bog for begyndere med praktiske eksempler, men bogen giver også forslag til litteratur, der kan føre til næste skridt på vejen.
Ole Riis
Samfundsvidenskab i praksis
Hans Reitzels Forlag

Rehab Scandinavia 2006
De rigtige hjælpemidler er vejen et aktivt og selvstændigt liv. Og ikke mindst et bedre arbejdsmiljø. På den nordiske messe Rehab Scandinavia 2006 kan du se hvad der findes af hjælpemidler. Rehab Scandinavia 2006 afholdes den 25., 26. og 27. april 2006 i Bella Center, København. Åbent daglig fra kl. 9 – 17. Der er gratis adgang.
www.rehab-scandinavia.com

EUSE konference 2007
Den Europæiske Union for Støttet Arbejde, EUSE afholder deres næste internationale konference i 2007. Organisationen arbejder for at fremme arbejdsmarkedsintegration for mennesker der er udviklingshæmmede. Konferencen afholdes 13. – 15. juni 2007 i Belfast, Nordirland.

Northern Ireland Union of Supported Employment er værter for denne 8. konference i European Union of Supported Employment. Det er planen at konferencen skal afholdes i Belfast's Waterfront Hall Coference Centre.
www.euse.org

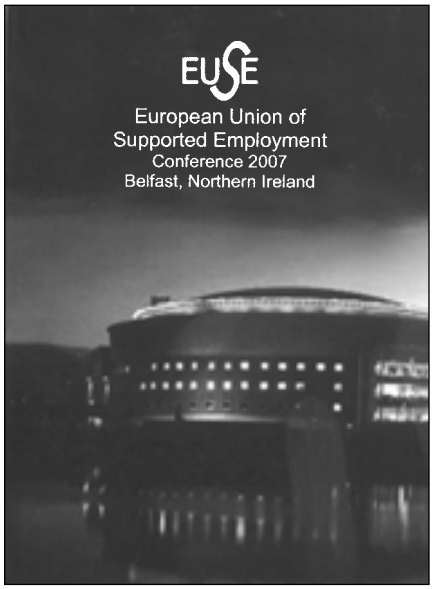

Pædagogisk Filosofi

Mag. art i filosofi Ebbe Vestergaard er forfatter til bogen "Pædagogisk filosofi – en grundbog". I bogen giver forfatteren en introduktion til den pædagogiske filosofi. Bogen behandler blandt andet tre filosofiske retninger, den analytiske, den idealistiske og den dialektiske. Bogen er skrevet både til professionelle og studerende der beskæftiger sig med pædagogisk arbejde.
Ebbe Vestergaard
Pædagogisk Filosofi
- en grundbog
Hans Reitzels Forlag, København

Når mad giver mening

"Når mad giver mening" er en skøn, og inspirerende bog med yndlingsretter og anekdoter fra bostedet Lionslund, Brøndby Strand i Københavns Amt. Lionslund er et botilbud for voksne udviklingshæmmede, og bogens forfattere er socialpædagog og pd. Grethe Mai Lehnshøj Søberg og socialpædagog og stud. psych. Pia Hjarnsø Mortensen, der begge er ansat på Lionslund. "I vores hus arbejder vi projektorienteret. Projekterne retter sig mod og involverer brugere og medarbejdere i et arbejdsfællesskab, der med "det fælles tredje" som udgangspunkt søger udvikling og læring for involverede parter", skriver bogens forfattere. De har arbejdet med et haveprojekt, et hønseprojekt, et musikprojekt og endelig denne bogs omdrejningspunkt, et kost- og livsstilsprojekt. Projektet er støttet af SL og BUPL's udviklingsfond og SL's amtskreds 13. Kok og ernærings- og husholdningsøkonom Katrine Klinken har udarbejdet bogens opskrifter.

Pia Hjarsø Mortensen
Grethe Mai Lehnshøj Søberg
Når mad giver mening
Socialpædagogisk Bibliotek
Hans Reitzels Forlag, København

Princip og virkelighed

Hvorfor går alle udviklingshæmmede børn ikke i en almindelig børnehave? Hvorfor går alle udviklingshæmmede børn og unge ikke i en almindelig folkeskole?

Hvorfor arbejder mange voksne udviklingshæmmede ikke på almindelige virksomheder? Nogle af de spørgsmål belyser Socialforskningsinstituttet i et netop gennemført projekt om sektoransvar i handicappolitikken. Undersøgelsen foreligger nu i form af en bog med titlen "Princip og virkelighed". Sektoransvar vil sige, at enhver sektor selv har ansvaret for, at mennesker med handicap kan deltage på lige fod dér, uden at være henvist til specialbørnehaver, specialskoler, beskyttede værksteder og andre særlige instanser.

Steen Bengtsson
Princip og virkelighed
Om Sektoransvar
i handicappolitikken
Socialforskningsinstituttet
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
www.sfi.dk

I skyggen af det normale

Bogen "I skyggen af det normale" er en selvbiografi. Forfatteren Liane Holliday Willey har et barn med Aspergers syndrom. På baggrund af barnets diagnose gik det op for moren, at hun selv var i samme situation. I bogen fortæller forfatteren hvordan hun selv og hendes datter kommer igennem det almindelige hverdagsliv. Bogen giver et inspirerende billede af en kvinde med Aspergers syndrom som sammen med sin datter med sammen handicap, to andre børn samt sin mand, lever et aktivt socialt liv.

Liane Holliday Willey
I skyggen af det normale
At leve med Aspergers syndrom
Dansk Psykologisk Forlag

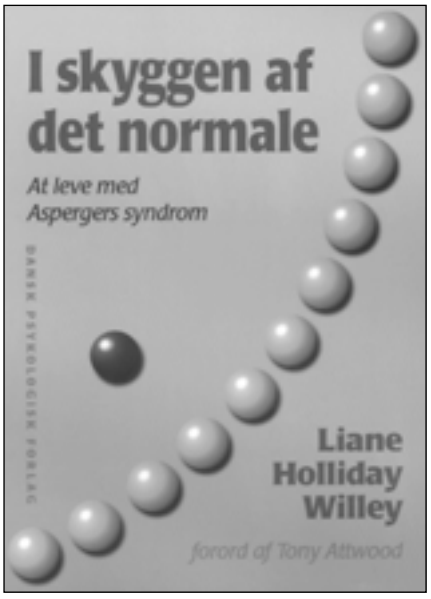

Hjælpemidler
Bogen "Hjælpemidler til mennesker med udviklingshæmning" er udgivet af Hjælpemiddelinstituttet. Det er ergoterapeut Lilly Jensen og tekniker og konsulent Mogens Høeg, der er forfatter til bogen. Bogen handler om at finde hjælpemidler og indrette omgivelserne til mennesker med udviklingshæmning. Bogen henvender sig primært til pædagoger, støttepersoner og pårørende.
Mogens Høeg
Lilly Jensen
Hjælpemidler til mennesker
med udviklingshæmning
Udgivet af Hjælpemiddel-
instituttet
www.hmi.dk

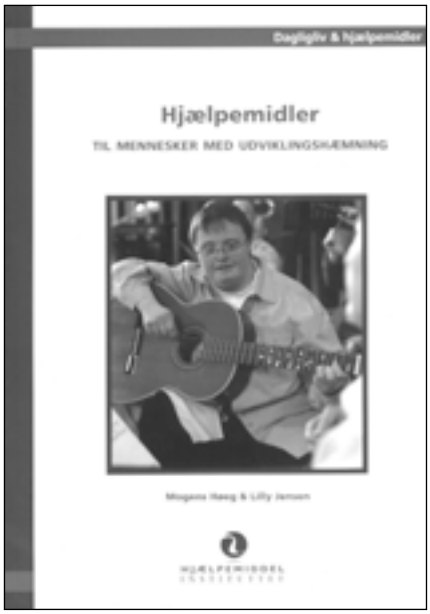

Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter
Danskerne ser TV i gennemsnit 2,5 time på hverdage og ca. 3 timer og 20 minutter i weekenden. 22 % læser aldrig faglitteratur. 66 % har været i biografen indenfor det seneste år. 58 % dyrker sport og motion mindst en gang om ugen og 9 % af befolkningen går til dans. Sådan kunne man blive ved.

"Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinjer tilbage til 1964" er fyldt med spændende data om hvad vi laver i fritiden. Bogen er udgivet af Amterne og Kommunernes Forskningsinstitut i København. Cand. polit. og ph.dk Trine Bille fra Amterne og Kommunernes Forskningsinstitut har været ansvarlig for projektets gennemførelse. Desuden har stud.scient. Svend Storgaard, stud.scient.oceon. Erik Wulff og seniorforsker Torben Friberg, medvirket.
Trine Bille, Torben Friberg
Svend Storgaard, Erik Wulff
Danskernes kultur og
fritidsaktiviteter 2004
- med udviklingslinjer tilbage
til 1964
Akf Forlaget, København
www.akf.dk

Socialpædagogik
"Socialpædagogik – integration og inklusion i det moderne samfund" er en grundbog for studerende og professionelle der arbejder for børn, unge og voksne i marginaliserede og udsatte positioner. Bogens forfatter, Bent Madsen skriver i indledning: "Det er socialpædagogikkens opgave at skabe betingelser for social deltagelse i anerkendende fællesskaber. Ikke på baggrund af frygt, men i tillid til at alle mennesker stræber efter det gode liv på de sociale vilkår der er til rådighed, og med den mening som kulturen muliggør. Denne socialpædagogiske opgave kan ikke længere finde sin legitime løsning gennem social eksklusion, hvorved de uønskede defineres som isolerede eksistenser hinsides det normale samfund." Med andre ord. I socialpædagogisk arbejde arbejder man for aktivt at integrere og inkludere alle mennesker i fællesskabet.

Bent Madsen er cand. pæd. og lektor ved CVU Storkøbenhavn.
Bent Madsen
Socialpædagogik
- integration og inklusion i
det moderne samfund
Socialpædagogisk Bibliotek
Hans Reitzels Forlag, København

Djursland Folkehøjskole
Djursland Folkehøjskole startede i 2002. På skolen er også udviklingshæmmede elever meget velkommen. Højskolen tilbyder musik, drama, fællesskab, billedkunst og sund livsstil. På højskolen starter man med morgensamling hver dag. Derefter er der undervisning, hvor hver elev har sit eget skema. Og så tilbyder højskolen seks måltider om dagen.

Brochure om Djursland Folkehøjskole kan fås ved henvendelse til:
Djursland Folkehøjskole
Drammelstrupvej 15
Tirstrup
8400 Ebeltoft
Tlf. 87 52 91 20
E-mail: post@djfh.dk
www.djfh.dk

Nord – Øst Nyt
Nord – Øst Nyt udgives af Netværkscenter Nord og Netværkscenter Øst i Københavns Kommune. I bladet kan man læse om hvad der sker i de to netværkscentre. Man kan få mere at vide om bladet og aktiviteterne i netværkscentrene ved henvendelse til:
Ebbe Skov
Hanne Kristensen
Netværkscenter Nord
Lærkevej 3
2400 København NV
Tlf. 33 17 86 37 / 8635
Eller til:
Arvid Kring
Netværkscenter Øst
Øster Fælled Torv 13
2100 København Ø
Tlf. 33 17 83 75 / 76 / 77

Vera
Tidsskrift for pædagoger
Tidsskriftet Vera udkommer fire gange årligt. Vera henvender sig til pædagoger og andre der arbejder eller uddanner sig inden for det pædagogiske arbejdsområde.
Et abonnement koster 415 kr. årligt. Medlemmer af Bupl eller SL kan tegne et personligt abonnement for 280 kr. årligt.
Redaktion og ekspedition:
Tidsskriftet Vera
Knabrostræde 16
1210 København K
Tlf. 33 12 63 14
www.vera.dk
E-mail: post@vera.dk

Forlaget Udvikling

Digitale billeder - en nødvendig kommunikations-form
Af Lisbeth Bruus-Jensen og Poul Hansen.

Bogen henvender sig til forældre til handicappede, pædagoger og studerende. Den er skrevet på baggrund af mange års erfaring med brugen af digitalt kamera sammen med handicappede med kommunikationsvanskeligheder på værkstedet Åmosen i Vestsjællands Amt. Bogen kan benyttes som et arbejdsredskab, der både forklarer anvendelsen af digitalkameraet og de psykologiske og pædagogiske overvejelser, der ligger bag.
Pris 150 kr. inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Udviklingshæmning og socialt netværk
Af Hans Christian Hansen.

I bogen giver forfatteren en indføring i, hvordan opfattelsen af udviklingshæmmedes sociale netværk har udviklet sig historisk. I den forbindelse illustreres blandt andet det frivillige arbejde med netværk som besøgs- og pakketanterne har udført. På baggrund af danske og internationale undersøgelser dokumenteres værdien og vigtigheden af, at udviklingshæmmede har socialt netværk, og der gives anvisninger på metoder og hjælpemidler, som pædagogisk personale og støttepersoner kan anvende, når de skal hjælpe og vejlede udviklingshæmmmede med at udvikle og bevare socialt netværk.
Pris kr. 150 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Mediepædagogik
Redaktion Lisbeth Bruus-Jensen.

Demokrati og ytringsfrihed - hæfte om arbejdet med mediepædagogik med udviklingshæmmede. Udgivet i samarbejde med Landsforeningen LEV.
Pris kr. 30 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Fra rejseleder til stifinder
Af Peter Westergaard Sørensen.

At være rejseleder indebærer, at jeg udstikker målet for, hvor den anden skal hen. Jeg kender den rigtige vej samt alle seværdighederne undervejs.
At være stifinder indebærer derimod, at jeg får målet udstukket af den anden. Jeg peger på mulige veje at gå, og jeg accepterer, at målet forandrer sig undervejs. Seværdighederne finder vi sammen.
Stifinderen er den nye pædagogrolle. Stifinderen hænger sammen med de samfundsmæssige forandringer, der sker omkring os, og ikke mindst med den ånd, der hersker i Lov om social service fra 1998.
En inspirerende bog af Peter Westergaard Sørensen om pædagogens ændrede rolle fra rejseleder til stifinder.
112 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Livsværdier og ny faglighed
Ida Schwartz (red.).

Bogen tager udgangspunkt i et udviklingsprojekt, hvor pædagoger diskuterer og giver eksempler på, hvordan de kan yde en socialpædagogisk støtte, der samtidig respekterer brugernes integritet og myndighed over eget liv. *Ny faglighed* handler om at forlade professionelles mangeårige tradition for at vide bedst på brugernes vegne. I stedet søger pædagogerne i bogen efter måder, hvorpå brugernes *livsværdier* og interesser kan blive tydeliggjort og komme i fokus i tilrettelæggelsen af den socialpædagogiske støtte.
Bogen er udgivet på Semi-forlaget, men sælges også gennem Forlaget Udvikling.
214 sider. Pris kr. 182,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

De glemte. Nye perspektiver på udviklingshæmning og socialt netværk
Af Hans Christian Hansen.

I bogen, der er en opfølgning af forfatterens bog „Udviklingshæmning og socialt netværk“ bliver der kastet lys på fortidens og nutidens behandling af en overset og glemt gruppe af udviklingshæmmede. Det dokumenteres, at manglende socialt netværk ikke kun er et historisk fænomen. I dag lever hundredvis af udviklingshæmmede på amtslige botilbud uden nogen form for kontakt udefra.
Der bliver givet en række konkrete bud på, hvad vi kan og bør gøre for at afhjælpe situationen.
172 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmmede i arbejde – mere end en dagdrøm
Af Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn.

Bogen der blandt andet sætter fokus på udviklingshæmmedes integration på arbejdsmarkedet. Forfatterne peger i bogen på nye veje, der kan udvide udviklingshæmmedes jobmuligheder på arbejdsmarkedet. Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn fremlægger en vidtfavnende og aktuel gennemgang af udviklingshæmmedes deltagelse i arbejdslivet.
Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

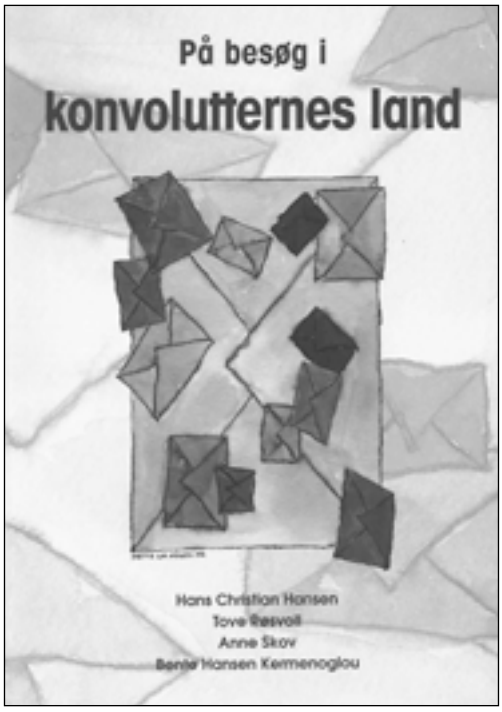

På besøg i konvolutternes land
Af Hans Christian Hansen, Tove Røsvoll, Anne Skov og Bente Hansen Kermenoglou.
Bogen viser gennem meget levende og enkle, men gribende uddrag af interviews med udviklingshæmmede hvordan hverdagslivet opleves fra deres perspektiv. Bogens forfattere fandt ud af, at de var kommet på besøg i konvolutternes land. Ofte har beboerne ikke deres egne penge i en pung på sig. Det er personalet, der bærer deres penge i konvolutter, og det er personalet, der afleverer beboernes penge i forretningen, når de er ude og handle. Hvordan kan beboerne så vide, at det er deres penge? Bogen er oprindeligt udgivet på Forlaget Dafolo, men da Dafolo har nedlagt en del af deres forlagsaktiviteter sælges bogen nu gennem Forlaget Udvikling
Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Jeg er OK som jeg er
Af Peter Westergaard Sørensen

Udviklingshæmmede har været udsat for rigelige mængder af opdragelsesforsøg i deres opvækst og i mange tilfælde langt ind i deres voksenliv. Sådan introducerer Per Westergaard Sørensen temaet i hans bog "Jeg er OK som jeg er". Med udgangspunkt i praksis giver forfatteren herefter en bred gennemgang af emnet. Teorier og den praktiske virkelighed forbindes på en fremragende måde, og ikke mindst med stor respekt og solidaritet i forhold til mennesker med handicap.

Til daglig er Peter Westergaard Sørensen stedfortræder på et beskyttet værksted i Sønderjyllands Amt. Han har tidligere udgivet bogen "Fra rejseleder til stifinder". Bogen henvender sig til alle faggrupper, der arbejder i handicapområdet, men også til pårørende, politikere, embedsmænd og andre der vil styrke deres viden og indsigt på dette område.

Pris kr. 200 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Dansemusen
Af Lars Holmgaard Jørgensen

Stedet er Åndssvageforsorgens Center V i Hammer Bakker ved Vodskov i Vendsysseel. Bogen beskriver 1960' erne, hvor så mange forhold ændredes for den store gruppe af medborgere, som dengang bar betegnelsen "åndssvage", og som for størstedelens vedkommende var samlet på gigantinstitutioner, anstalter som den i Hammer Bakker. Vi følger en stor dreng, hvis far arbejder ved forsorgen, og vi følger en voksen åndssvag mand - i den turbulente tid, som 1960'erne var for både de åndssvage og for de mennesker, der arbejdede med dem - og for den lille by, hvis eksistens i høj grad var afhængig af anstalten i Bakkerne. Mange af de personer, der optræder i bogen, lever eller har levet i det virkelige liv - på den tid, der skildres i bogen. Bogen er skrevet som fiktion, og ikke alle begivenheder, som personerne i fortællingen drages ind i, er hændt. Bogens forfatter, Lars Holmgaard Jørgensen, er født i 1952 i Vodskov af forældre, der arbejdede på Statens Åndssvageforsorgs Center V i Vodskov.
Pris kr. 150,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

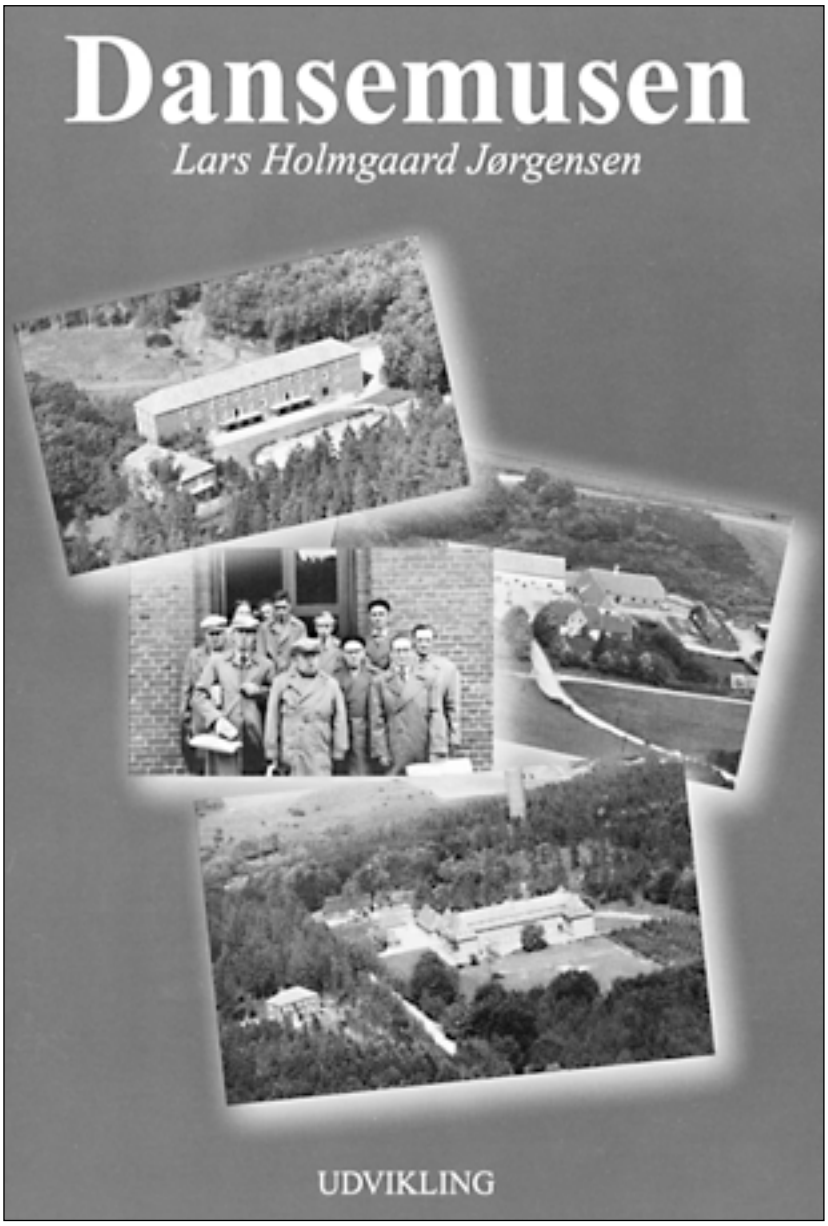

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmning og brugerinddragelse - "det er mig, der bestemmer her…!!?"
Af Mona Burgdorf Herskind

I bogen kaster forfatteren Mona Burgdorf Herskind lys på betingelserne for brugerinddragelse og brugerindflydelse for mennesker der er udviklingshæmmede. Det er en gedigen, grundig og meget inspirerende bog, der også peger på udfordringerne i arbejdet for at realisere brugerinddragelse. I bogen giver Mona Burgdorf Herskind de udviklingshæmmede ordet. Ved hjælp af kvalitative interviews med udviklingshæmmede fremkommer herlige kritiske udsagn som "Der er hele tiden nogen der blander sig i vores forhold – vi må snart ingenting – de tror de skal dirigere det hele – de jager så'n med os – vi skal skrue ned for fjernsynet." Men brugerinddragelse afdækkes også gennem det professionelle personales øjne. På den måde giver bogen et nuanceret billede af hvordan det står til med brugerinddragelse hos mennesker der er udviklingshæmmede.

Mona Burgdorf Herskind er cand. scient. soc. fra Aalborg Universitet og områdeleder for ti forskellige dag- og døgntilbud for voksne udviklingshæmmede i Ringkøbing Amt.

Pris kr. 280,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Afsender:
Udvikling
Sekretariatet
Ladegårdsgade 44-46
5610 Assens

B

POST
PP DANMARK

Skriv en artikel til UDVIKLING

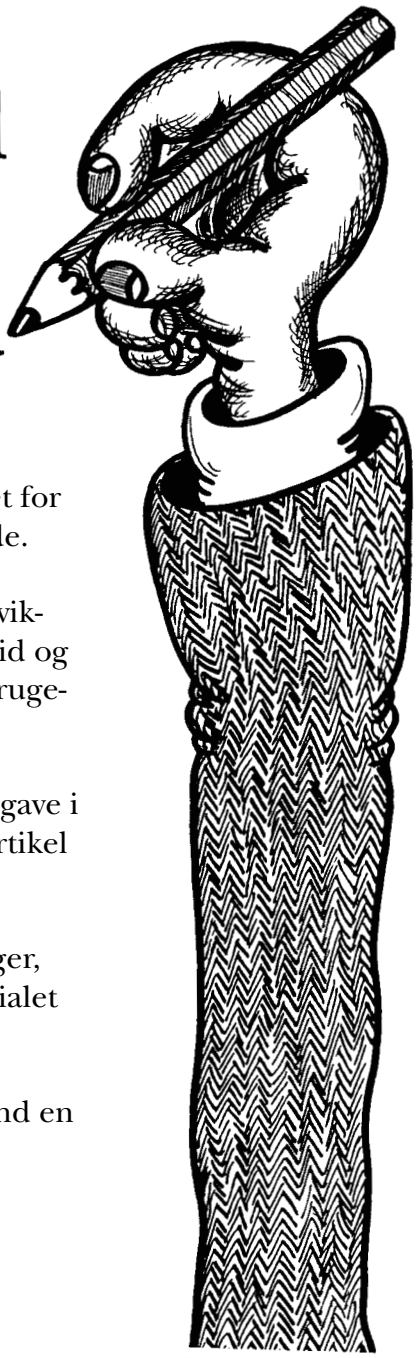

Illustration: Jørgen Møballe

Udvikling modtager gerne artikler om arbejdet for og med mennesker, der er udviklingshæmmede.

Udvikling er interesseret i artikler om boligudvikling, dagtilbud, undervisning, uddannelse, fritid og som noget helt naturligt noget om, hvordan brugerene ser på tingene.

Har du lavet et spændende projekt eller en opgave i forbindelse med din uddannelse, så send en artikel om det til Udvikling.

Udviklingshæmmede der har lavet digtsamlinger, postkort eller lignende kan få formidlet materialet gennem Udvikling.

Grib pennen og brug fotografiapparatet og send en artikel til Tidsskriftet Udvikling.

Redaktionen

DUKH
Banegårdspladsen 2, 2. sal
Postboks 284 · 6000 Kolding
mail@dukh.dk

Få flere oplysninger på www.dukh.dk

Tlf. 76 30 19 30 · Fax 75 54 26 69 · Teksttlf. 76 30 19 39

Telefonerne er åbne:

Mandag	9.00 - 15.00
Tirsdag	9.00 - 17.00
Onsdag	9.00 - 13.00
Torsdag	9.00 - 17.00
Fredag	9.00 - 15.00

Taleinstituttet i Risskov

Børne og - Ungdomspsykiatrisk hospital Risskov

Workshop

PECS review, practice&problem solving

9/11 - 2005
på Voksenpsykiatrisk hospital i Århus.
Pris 1300 kr.
DR. ANDY BONDY præsenterer en workshop som opfølgning på tidligere afholdte 2 dages PECS træningskursus.

Fokus vil være på de mest almindelige problemer ved implementering af PECS, samt diskriminationsproblemer og strategier.

Tilmeld på Email:kiss@buh.aaa.
Senest 1. oktober 2005
Opgiv navn, arbejdsplads, EAN-nr

Afsender:
Udvikling
Sekretariatet
Ladegårdsgade 44-46
5610 Assens

B

POST
PP DANMARK

DJURSLANDS FOLKEHØJSKOLE

Højskolen er efter dansk tradition åben for alle, men Djurslands Folkehøjskole er også et tilbud til udviklingshæmmede, der ligesom andre mennesker har brug for undervisning i almendannende og folkeoplysende fag, ikke mindst set i lyset af den integration, der har fundet sted igennem de senere år i Danmark.
Fagindholdet er stort set som på de fleste andre højskoler, men indfaldsvinklen til undervisningen er mere oplevelsesorienteret end boglig.
Skolens liniefag er alle udtryksfag, musik, drama, dans og billedkunst.
Derudover tilbydes IT som fag og som en integreret del af de øvrige fag. Idræt og ernæringslære, samfundsfag, kulturfag samt dansk og engelsk, film og video.
Som ikke-udviklingshæmmet tilbydes derudover psykologi, pædagogik og sociale fag, så et ophold også kan anvendes til en forberedelse til en evt. socialfaglig uddannelse senere.

Yderligere oplysninger ved henvendelse til

Djursland Folkehøjskole

Drammelstrupvej 15, Tirstrup, 8400 Ebeltoft.
Tlf. 87 52 91 20, fax: 87 52 91 21
E-mail: hc@djfh.dk - www.djurslandsfolkehoejskole.dk